

Művészet

Ház műsora:
 1/2. Elsodort Em-
 ghatalmasabb leg-
 erikai film-csodája,
 főszerepben. Hely-
 or: 30, 20, 10 lej.
 9/2-kor: Elso-
 den idők legszebb
 scénáriuma. Fősze-
 s. Helyárak: 3/2,
 0 lej. 7/2, 9/2-kor:

1/2, 9/2-kor: El-
 Az amerikai Para-
 ülőmulhatatlan re-
 jannings ragyogó
 k: 3/2, 5/2-kor:
 7/2, 9/2-kor: 40,

9/2-kor: Elso-
 w-York, London,
 st film-szenzációja.
 szereplő Emil Jan-
 3/2, 5/2-kor: 30,
 9/2-kor: 40, 30,

9/2-kor: Elso-
 varak: 3/2, 5/2-
 en. 7/2, 9/2-kor:

kor: Szenzációs
 é-műsor. Hely-
 7/2, 9/2-kor:
 Helyárak: 3/2,
 5/2, 7/2, 9/2

tól 1 óráig vált-

GY NAP
 mutatása a Ma-
 tban!

óra, 5%, fél 8.

a késő éjeli órát
 a Magyar Szin-

minden idők leg-
 az Elsodort

remekművet, a
 mozi egén, mint
 elhomályosított
 Biró Lajos tr-
 s Emil Jannings

k nem kell sem

g fog nézni azt
 szegény ember
 és beteg. Aki
 nek a filmnek

S aki megmész-
 zínházból, hogy
 még nem látott,
 ttan hívjuk fel
 ra, hogy a mo-
 se, több mint
 9 órást felvo-
 mber előadását

ez:
 pont 3 óraker
 dődik pont 1/2

rdődik pont fél

rezdődik pont

meztet minden
 t időben perc-
 kezdődni az
 ki a kezdés

e az igazgató-
 ról a másikra
 et, mintán en-
 et is szokásos
 nak érvény-

gire

szgákra előkészít

tanfolyam
 a-tér 3. szám

KIADÓHIVATAL TELEFON: 9-77
 Str. Baron L. Pop 10

SZERKESZTŐSÉG TELEFON 1-77
 Éjjeli telefon (pyomda) 2-02

ELOFIZETESI ÁRAK:
 Egész évre . . . . . 1150 Lei
 Félévre 600
 Negyedévre 320
 Egy órára 110

IX évfolyam * 213. szám
 1928 Október 3 szerda,
 * 5689 Tisri 19 *

Cenzura: fuciu

ÚJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

A tábornok offenzívája

Averescu tábornok vezércikkét irt lap-
 jában. Ritkán esik meg az ilyesmi. Rend-
 kívüli eseményeknek kell történnie a po-
 litikában, ha a néppárt vezére arra ha-
 tarozza magát, hogy tollat ragadjon ke-
 zébe kard helyett, amelyet bizonyára
 nagyobb művészettel forgat. A politikai
 helyzet valóban rendkívüli: a rezsim-
 változás Damokles-kardja a levegőben lóg
 és ha az alkotmányos fórumok az utód
 kiválasztásánál figyelembeveszik a nép-
 szuverénitás beszerencészdí megnyilat-
 kozását, úgy a tábornok hatalmi kilátásai
 a minimumra zsugorodnak össze. Ave-
 rescu szükségét érezte ugyilátszik annak,
 hogy partjának fiaskóját megmagya-
 razzza.

De mindössze ennyi volt rendkívüli a
 néppárt vezérének megszólalásában.
 Amint ugyanis a multak tapasztalatai
 alapján sem találhatunk semmi különö-
 sítést hogy Averescu tábornok, aki a leg-
 csúsosabb és legmegalazóbb körülmények
 között távozott el a kormánytól, hogy
 ugyanaz az Averescu akit az elmúlt esz-
 tendő júniusában máról holnapra kény-
 szerített távozásra a liberálisok kulissza
 mögötti hatalma, nem a kormány és
 a liberális kormányzati rendszer ellen,
 hanem ezeknek legkérelhetetlenebb ellen-
 lő, a nemzeti parasztpárt fog
 legyvert: A tábornok információján a
 politikai helyzetéről és bizonyára alapos
 oka lehet arra, hogy épen a rezsimvál-
 tás döntő pillanatai előtt vezessen atta-
 kót a legnépszerűbb ellenzéki párt ellen.
 A politikában a siker az egyetlen fok-
 mérője a harci eszközök morális, vagy
 kevésbé morális voltának és abból a
 maga biztos és fölényes tónusból, mond-
 hatm abból a fenyegető pózból, amellyel
 Averescu a nemzeti parasztpárt ellen
 fellép, kézenfekvő volna a következtetés,
 hogy a tábornok a multak szomorú és
 keserű tapasztalatai után is célra veze-
 rőnek és ésszerűbbnek tartja a liberá-
 lisok hatalmának árnyékában meghu-
 zódni s a jelenlegi rezsim legveszedelme-
 sőbb ellenfelei elleni küzdelemből érde-
 ket kovácsolni magának a jövőndőre.
 Am az kétségtelen, hogy Averescu tá-
 bornoknak ez a kirohanása nem nélkülö-
 zi a tragikus elemét. Alig főtt, alig
 koptított melankólia és rezignáltság
 csendül ki a néppárt vezérének szavai-
 ból, különösen azokban a helyeken, ahol
 a háborút követő első időkben élvezett
 óriási népszerűségéről emlékezik meg.
 Averescu tábornokot a mindent elsőp-
 rrel fenyegető német offenzíva meg-
 állította a döntő marasesti küzdelem
 győzójének dicsőséges fénykoronája
 övezte és Averescu, egyszerű földműves
 szülő gyermeke, aki a közkatona sorá-
 ból küzdötte fel magát az elérhető leg-
 magasabb katonai méltóságig, a béke
 első éveiben valóban páratlan népszerű-
 ségnek örvendett. A tömegek benne látták
 az ujkori Románia megeremlőjét, az új
 államkeretek konszolidációjának letéte-
 ményességét és ez a bálványozásig menő
 tömegáramlat szinte rákényszerítette a
 tábornokra, hogy az ugynevezett „Népli-
 gát” megalakítva, az aktív politikai élet
 porondjára lépjen. A politika hadszin-
 terén azonban a tábornok stratégiai fel-
 készültsége, kombattáns ereje csődöt
 mondott és az első Averescu-kormány
 rövid ideje elegendő volt ahhoz, hogy a
 tábornok népszerűségének erőtartalmát
 teljesen kimerüljenek. A belpolitikáról

a főhadiszállásról irányították, ahol
 Bratianu Jonel volt a vezérkari főnök és
 Averescu tábornok népszerűségének el-
 vesztése után kétizben is elfogadta a li-
 berális törzsfőnök kezéből a hatalmat,
 hogy kényszerülve legyen Bratianu Jonel
 egyetlen parancsoló gesztusára ismét
 kiadni.
 Ma a tömegek bizalma Maniu Gyula
 felé fordul, miután csalódott Averescu
 tábornokban is, aki nem tudta új ala-
 pokra teremteni az ország közéletét,
 mert kénytelen-kelletlen, folytatnia kellett
 azoknak a Politikáját, akiknek kezéből
 a hatalmat elfogadta. Így Averescu tá-
 bornok, mint egy önmagát vigasztalóan,

azzal próbálja a nemzeti parasztpárt
 naszói győzelmének csökkeneni,
 hogy ez a népszerűség nem az, amely
 egykor az ő személyét övezte, hogy ez a
 népszerűség nem a tömegléleknek egy
 spontán megnyilatkozása, hanem egy
 demagógikus propaganda mesterségesen
 kitermelt produktuma. Szomorú vigasz
 és tragikus vigasz főleg azért, mert bár-
 hogyan is jött légyen létre a népréte-
 gek széles tömegeinek mai orientációja,
 kétségtelen realitást képvisel és Ave-
 rescu tábornok tudja, hogy ezzel a reali-
 tással számolni fognak akkor, ha majd
 a kormányutódlás kérdése aktuálissá
 válik.

Gaetannak az ítélet kihirdetése óta állandóan véromlása van

Bucuresti-Bukarest, október 2. Az Új Kelet tud.) Gaetannak az ítélet ki-
 hirdetése óta állandóan véromlása van. A védők kérték a kórházszállítását
 mert a vacaresti fogház betegszobája nem alkalmas komoly betegek ápo-
 lására. A védők egyben semmisségi panaszt nyújtottak be a marasztaló ít-
 let ellen.

Pilsudsky elutazása előtt meg- beszélést folytatott Maniuval

Bukarest, október 2. Tegnap este a kül-
 ügyminisztériumban bankett volt Pil-
 sudszyk tiszteletére. A pohárköszöntők
 során Argeloianu külügyminiszter a ro-
 mán kormány nevében üdvözölte Pil-
 sudszyk. Konstatálta a két ország szo-
 ros kapcsolatát, amelyek a jövőben azo-
 nos aspirációkat szolgálnak. Lengyelor-
 szág és Románia ma Kelet-Európa bé-
 kéjének legbiztosabb védelmezői, ame-
 lyeknek minden törekvése a béke meg-
 erősítésére és megtartására irányulnak.
 Ebben a munkában Lengyelország és Ro-
 mánia együttműködését nem fogja meg-

zavarni semmiféle ellentét.
 Pilsudsky válaszában hangsúlyozta,
 hogy azok a benső baráti kapcsolatok,
 amelyek mindig egyesítették a román és
 Lengyel nemzetet, a jövőben még csak
 erősödni fognak. Poharát Románia fej-
 lődésére, a király, királyi család, magas
 régenstanács és a kormány egészségére
 üríti.
 Pilsudsky ma délelőtt hosszabb meg-
 beszélést folytatott Maniu Gyulával, dél-
 után 3 óraker pedig elutazta az or-
 szágból.

Csütörtökön aláírják a kölcsönszerződést?

Bratianu Vintila kijelentette, hogy a kölcsönt néhány
 napon belül megkötik. Az Adeverul szerint a stabili-
 záció után a kormány lemond

(Bucuresti-Bukarest, okt. 2. Az Új
 Kelet tud.) A kölcsön ügyében ismét
 bizakodó híreket terjesztenek kor-
 mánykörökben. Az Adeverul értesü-
 lése szerint Bratianu Vintila kijelen-
 tette, hogy a kölcsön megvalósítása né-
 hán napon belül befejezett tény lesz,
 sőt ugyancsak kormányforráshól szár-
 mazó verzió szerint a kölcsönszerző-
 dést már csütörtökön alá írják Lon-
 dón. Ezt a híradást megerősíti egy
 külföldi pénzügyi lap jelentése is. Az
 ellenzéki lapok azonban még mindig
 szkeptikusan fogadják a kölcsön kö-
 zeli megkötésének hírét és az egyik fel-
 veti a kérdést, — hogyan kerül a köl-
 csönszerződés Londonba, ha eddig Pá-
 risban folytatták a tárgyalásokat? En-
 nek a verzióknak egyébként elentmond
 az a híradás is, hogy Antonescu szer-

dán Párisba utazik.
 Az Adeverul mindenesetre tudnivaló,
 hogy a kölcsön és a stabilizáció meg-
 valósítása után a kormány lemond és
 helyébe olyan politikus kerül, akinek
 az lesz a missziója, hogy véget vessen
 a meddő pártküzdelmeknek. Az Adeve-
 rul azt hiszi, hogy a nemzeti parasztp-
 párt elégedetlen ezzel a megoldással
 és továbbfolytatja energikus küzdel-
 mét.
 A kormány a Rador távirati iroda ut-
 ján cáfolja azt a hírt, — amelyet egyé-
 bent tegnap számunkban közöltünk —
 hogy Duca belligyminiszter vasárnap
 felkereste lakásán Maniu Gyulát.
 Ugyancsak cáfolják a hírt, hogy Bra-
 tianu Vintila és Maniu közlelebről ta-
 lálkozni fognak egymással.

Új erőfeszítés előtt

Irta: Dr. FISCHER JÓZSEF,
 az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség el-
 nöké.

A diaszpórában való széttagoltság ter-
 he soha nem nehezedett a zsidóságra oly
 nagy sulyal, az egységes akarás és cse-
 lekvés hiányának hátrányait soha nem
 éreztük olyannyira, mint napjainkban.
 A törvényhozás a zsidó hitéletet és a zsi-
 dó kisebbségi sorsot alapjában érintő
 kérdések rendezése előtt áll és mi össze-
 tett kézzel, egységes elgondolás és felké-
 szültség nélkül várjuk, hogy mit készí-
 tenek elő számunkra. Kulturális és gaz-
 dasági téren ezer sebtől vérünk, a ma-
 gunk belső életében is számos megoldat-
 lan problémával küzdünk: ilyen helyzet-
 ben — ha más nem — a közös népi sors-
 ból fakadó egymásrautaltság összemű-
 ködést, testvéri összetartást és közös erő-
 feszítéseket kívánna tőlünk.

Ehelyett mit látunk? Bármily fájdal-
 mas, meg kell mondanunk: a zsidóság
 sok-sok táborban megosztva, egymással
 szembeállítva, önmaga is segít felőrölni
 utolsó erőtartalékait, hogy aztán védte-
 lekül ki legyen szolgáltatva a nyitlan és
 burkoltan ellene támadó erőnek.

Az erők ez ésszerűtlen szétforgácsolá-
 sának sivár állapotában felemel és önbí-
 zalmat ad a hír, hogy rövidesen összeül
 Erdély zsidóságának színe-java, a legkü-
 lönbözőbb világnézeti zsidók képviselői,
 hogy meérítéssel és testvéri szeretettel ta-
 nácskozzanak afelől, miként lehessen Pa-
 lesztina ujjáépítésének ügyét előbbre vin-
 ni és főként, miként lehessen az ösz-
 zsidóságot e történelmi feladat megvaló-
 sításában való részvételre reábirni.

Ime, egy zsidó probléma, amely a ma-
 ga nagyszerűségében összefogja a legát-
 hidalhatatlanabbnak vélt ellentéteket;
 ugyszólván az első oázis abban a nagy
 rengetegben, amelyet zsidó közéletnek
 neveznek és amely hosszú ideig alig je-
 lentett egyebet, mint egymásnak belső
 harcokban való marangozást.

Hosszu, alig kiegyenlíthetőnek látszó
 harc után eljutottunk odáig, hogy intran-
 zigons ellenfeleink felajánlották segítsé-
 güket Palesztina ujjáépítésére. És ma
 nemcsak elismerik a cionista szervezet
 eddigi felbecsülhetetlen teljesítményeit,
 de teljes erejükkel mellénk is állanak,
 hogy a nagy mű megvalósítását álmoz-
 dítsák, a már eddig teremtett alkotáso-
 kat konszolidálják és egyben a jövő fej-
 lődés tempóját is meggyorsítsák.

A Joint Palestine Survey Commission
 jelentése minden szentimentalizmustól
 menten, a száraz tények megcáfolatla-
 lan logikájával mutatja ki, hogy Palesz-
 tina felépítése nem néhány ábrándozó-
 nak utópisztikus álma, hanem a realitá-
 sokkal a legmesszebbmenő módon szá-
 mot vető lehetőség, amelynek megvalósi-
 tása tisztán a zsidóság áldozatkészségén
 mulik. A lüktető palesztinai élet, melyet
 a legutóbbi évek sulyos gazdasági kri-
 zise sem tudott már elfojtani, általában
 mindaz, amit Erec Jiszráélben a cionista
 szervezet a maga hiányos eszközeivel te-
 remtet, amit az ország a maga termé-
 szetes életerejével kifejlesztett és amit a
 zsidó energia az újjászületett zsidó élet-
 től felfrissítve, önmagából kitermelt; a
 Joint Palestine Survey Commission pár-
 tlan szakembereinek hideg megállapí-
 tásai szerint is oly önmagukért beszélő

Hirek a repülés fejlődésének frontjáról

A Rumpler-gyár megkezdte a 135 emberre berendezett oceán-repülőgép építését

A Zeppelin hetven utassal kétszer 24 órás utra startolt. Chamberlain európai körrepülésre indul

Berlin, október 2. Az „8 Uhr Abendblatt“ közlése szerint a Rumplergyár munkásai a napokban készültek el az óriási repülőgép terveinek átvizsgálásával és ellenőrzésével. A gyár nem sokára hozzákezd az óriási oceánrepülőgép építéséhez, de nem valószínű, hogy a hatalmas légi jármű jövő év vége előtt oceánrepülő utat tehesen. A tervezett repülőgépen százharmincöt ember, köztük harminc főnyi legénység utazhat. Tíz egyenként ezer lóerős motor hajtóereje viszi előre átlagos 280—300 kilométer óránkénti sebességgel és teljes súlya utasokkal és üzemanyaggal együtt 135 000 kilogramm lesz. Az építést alapos tanulmányok és kísérletek előzik meg, hogy a gép oceánrepülő útja a legbiztonságosabb legyen.

Wien, október 2. A „Zeppelin“ ma reggel huszonegyórás tartamu repülőutra startolt Friedrichshafenből, összesen hetven emberrel fedélzetén, melyből csak harminc az utasok száma, a többi a legújó személyzetéhez tartozik. Dél-kelet felé tartó útján a „Zeppelin“ elérte Bamberget, irányából Majna-Frankfurtot s innen nem északkelet, hanem északnyugat felé vette útját, mert a berlini időjárásjelentések kedvezőtlenek voltak. Dr. Eckener utközben leadott szikratávíró jelentése szerint Amsterdam felé vette útját s innen Londonba készül. Ezután Stockholm következik, melyet a léghajó ma az éjjeli órákban elérhet, Stockholm-ból déli irányban Berlin felé tart a Zeppelin majd a déli németi határ mentén visszatér Friedrichshafenbe.

Paris, október 2. Chamberlain oceánrepülő, aki ez év tavaszán Levine-nél átrepülte Amerika felől az óceánt, new-yorki hír szerint hajóra ült Európa felé, ahol még a tél beállta előtt körrepülésre indul Chamberlain repülőgépe is vele van az oceánjáró közös fedélzetén. Chamberlain első útja Délnyugat-Angliából Németország keleti része felé lesz s innen indul a déli országokba.

Budapest, október 2. Ma olasz katonai hidroplán jelent meg Budapest felett,

melynek katonatiszt-pilótái a berlini légi kiállításra igyekeznek. A hidroplán több Budapest felett leírt kör után a csepeli gyár közelében minden baj nélkül leszállt a Duna vizére. Az olasz repülő-tisztek ma folytatják az utat Berlin felé.

Holnapra tíz adószedő letartóztatását várják, akik a gyalui adófőnök büntársai voltak

(Cluj-Kolozsvár, október 2. Az Új Kelet tud.) Az Új Kelet megírta hogy a kolozsvári törvényszék, valamint a tábla vádtanácsa ismét azzal az indoklással hosszabbította meg Hodor Vasile gyalui adófőnök vizsgálati fogságát, hogy ügyében a vizsgálat nem nyert még befejezést és szökésétől tartani lehet.

A vizsgálat valóban még teljes apparátussal folyik a gyalui adóhivatalnál

történt sikkasztások ügyében és a vizsgálóbíróhoz beérkezett aktákból mindjobban domborodik ki annak a ténye, hogy Hodor perceptornak számos büntársa volt a sikkasztások elkövetésében.

A nyomozó hatóságok a gyalui irásban levő falvakban folytatják a nyomozást s már az eddigi adatokból is megállapítható hogy mintegy tíz adóbeszedőről lehetett megállapítani,

hogy büntársi viszonyban állottak Hodorral.

Persescu vizsgálóbíró csak most tanulmányozza át a vizsgálat eredményéről beérkezett jelentéseket s valószínű, hogy már holnap mind a tíz gyanúsított pénzbeszedő letartóztatását elrendeli.

A sikkasztással vádolt pénzbeszedők neveit a vizsgálat befejezése előtt még nem közölhetjük.

Fogararas lakossága tiltakozott az ellen, hogy Balant a köztemetőben temessék el

(Brasov-Brassó, október 2. Az Új Kelet tud.) Balant, az utóbbi évek legembertelenebb haramiáját tegnap temették el Fogarason. A többszörös rablógyilkosnak azonban a sírja nem a köztemetőben van, mert a fogarasiak halála után sem tudták neki megbocsátani borzalmas büntetést és nem akarták hogy elhunyt hozzátartozóikkal egy temetőben legyenek elföldelve a bandita földi maradványai s ezért a temetőszéli árokban lett örök megnyugvásra fejelelki holtteteme. Mert mielőtt eltemették volna dr. Cornea fogarasmegyei főorvos levágta a fejét, hogy felsőbb utasításra Bukarestbe küldje. Csak azután boncolták fel a holttestet, hogy végül eltemethessék.

Balan borzalmas kínok között szombaton délelőtt tíz órakor szünet megélt. Két nappal azelőtt már érezte, hogy közeledik a vég és kérte, hogy görögkatolikus papot hívjanak hozzá, aki megadja számára az utolsó kenetet. Pénteken irtózatos belső fájdalmi voltak, kérte, hogy gvmormosást hajtsanak végre rajta, majd könyörgött, hogy fájdalmának enyhítésére valamilyen orvosságot adjanak. Szombaton hajnalban már nem bírta tovább elviselni a fájdalmakat, a beteg-

ség belső szervezetét támadta meg, testét szokatlan görcsök kmozták, szeméi kimeredtek és szinte állatiasan hörgöve kiáltotta, hogy adjanak már neki mérget, amely végetvetet ki-jainak.

Nyolc óra tájban fájdalmi megenyhültek, légzése megrikkult és lassan, lassan egész teste szinte megmerevedett. Ekkor halkán, szinte suttogva kérte, hogy hívják el halottas ágyához édesapját, akitől bucsuzni akar. Ezután mind szaggatottabb lett légzése, míg végre hörgésszerű hang tört ki melléből Balan kiadta a lelkét.

Bécsben tetőfokára hágott az izgalom az október 7-iki demonstrációk betiltása miatt

(Bécs, október 2. Az Új Kelet tudósjától.) Mint tegnap jelentettük, az osztrák kormány elhatározta az október 7-ikére tervezett demonstrációk betiltását. Ez a hír azonban, ha lehet még fokozza a páriszkerü nyugalanságot, amellyel Ausztria lakossága az események elé tekint. Általános a vélemény, hogy a baloldali szervezetek nem lesznek hajlandók tudomást venni a betiltására vonatkozóan kiadandó rendeletről. Hogy e lépésnek és a tüntetésnek milyen következményei lesznek, arra nézve csak kombinációk lehetnek, mindenesetre fel kell készülni a legrosszabbra is. Politikuskor körében igyekeznek ugyan megnyugtató kijelentéseket tenni, de a lakosságot ezzel nem

nyugtadják meg. A legképtelenebb értesülések vannak forgalomban arról, hogy mi fog történni október hetedikén. A kormány mindezeidig még nem adta ki a bécsúj helyi felvonulások betiltására vonatkozó rendeletét, de ennek megtörténte általános vélemény szerint már csak órák kérdése.

Bécs, október 2. A kommunisták agitációt fejtenek ki a vasutasok között, akiket sztrájkra akarnak rábírní. A rendbontó elemek erősen készülnek az október hetedik tüntetésre. Megállapított tény, hogy óriási propagandát folytatnak az alsóbb néposztályok körében és örömmel vinnék polgárháboruba az alsóbb nép-

osztályokat. A jobboldali lapok a rendbontók aknamunkájára felhívják a hatóságok figyelmét s követelik az erélyes intézkedéseket az izgatókkal és forradalmárokkal szemben.

Utazó urak! Hotel Park

(vis a vis gara Satu-Mare)

Restaurant Ratz **המטבח** kitanó házi konyha, gyors és ügyelmes kiszolgálás. Garantált féregmentes **szobák kaphatók**

Hölgyek

figyelmébe

Szápen és olcsón készit

függönyt ágyszerítőt
csipketerítőt fehérneműt
ágy neműt szines kézimunkát

montiroz parnákat - a

TOLEDO

kézimunkaszalon és előnyomda, Cluj, Calea Regel-Ferdinand No 8. (Sipos udvar - a volt Berényinéféle üzlet)

Teljes üzemben az ujonnan kibővített

NERVA SZANATORIUM

Az eddig közbizalomnak örvendő vezető orvosokon kívül sikerült a nőgyógyászati és belgyógyászati osztály részére neves orvosokat megnyerni. Napi ellátás: I. oszt. 350, II. oszt. 250, III. oszt. 150.

CLUJ Speciális gyógykurák, hizó és fogyasztó kurák, röntgeno-, psycho- és hypnotherapiai kezelések, mindentelvénygyógyítások, dietetika, konyha. — Az igazgatóság

„Helicon“ ipar-művészeti műterem
Oradea, Str. Rimanoc 4. sz., I. emelet
Készít és állandóan raktáron tart **szücsök és női szalonok** részére a legújabb párisi és bécsi modellek szerint kész. It, festett és bársony bundabélés-aplikációt.
Művirágokat a legkülönbözőbb művészi kivitelben.
Selyemkendőt, selyemsálakat a legújabb divat szerint. — Hozott anyagok b e m i n t á z á s á t elvállaljuk

nyílt
elszegi
sabb uri-
ruháza
Uniril 14.
et mellett.
hallgatóság részére
tsufolásig meg-
merőse, és barátai,
legelőkelőbb bel-
ültek ki
almával beismerte,
olytatott üzelmével
dinár kárt okozott
Angol Kereskedel.
szökésem után -
Olaszországban tar-
napig majd Athén
történetek
gató, hogy saját
a bank pénzével
és államadóssági
a köztemetőbe
ki usyhogy ves.
nytelen volt a bank
a után a főmagán-
belmi Bank képvé-
nyvéd tartotta
en a jelenlevők és
meglopására eny-
zán ellen A bank
a bíróságot, hogy
s vegye tekintetbe
de megelégedett
ak iteleit
atalra vonult vis-
zás után kihirdette
met Orenszán Al-
ra és polgári jogal-
figgsztására ítélte,
d vettek kiöltök-
gál
elmébe!
ostum-kiraka-
tekinteni.
K:
Lei 1190.-
1400.-
1500.-
1800.-
OS
ház. - Főter 7.
Uj Keletben
ánlatot
kból
sobb árban.
pok:
bja 150
olei 30
árban
10. sz.
eményeknél
d m é n y

Rereszturi a kommunistákat-irredentizmussal, a Nagyváradai Naplót pedig kommunizmussal vádolta

A vád és védelem izgalmas összecsapása közben hallgatták ki ma Kereszturi Sándort. A hadbírótság új tanúk beidézését rendelte el

(Cluj-Kolozsvár, okt. 2. Az Új Kelet tud.) A hadbírótság ma tárgyalásán tovább folytatódott a tanúk kihallgatása, amely ezúttal is különös izgalmakat és a vád és védelem viharos összecsapásait eredményezte. A kommunista per mai tárgyalására egyébként ma megérkezett a berlini ügyvéd, a Reichstag tagja és a német köztársaság védelmére alkalmas legfelsőbb német bizottság egyik vezetője, aki a védők asztalánál foglalt helyet és védőbeszédet is fog tartani. Az első tanu ma délelőtt Jon Clopotel, a Pátria főszerkesztője volt, aki Aracuról tesz kedvező vallomást, majd dr. Kádár Imre ismerteti Aradi munkásságát és a szociológus elveit, amelyek szerinte nem egyeznek a kommunista elvekkel, hanem egészen individuálisak.

Kereszturi Sándor terhelően vall

Ezután szünetet rendel a hadbírótság, majd a nagyváradai közélet egyik nagyon jól ismert alakja, a valamikor magyar újságíró **Oltean Kereszturi Sándor** lépett a hadbírótság elé, amely előtt néhány hónappal ezelőtt mint vádlott szerepelt a templomrombolások tárgyalásán. Kereszturi Sándor a nála lévő akadémiai előszedett aktákkal, brosurákkal és irományokkal bizonyítva állításait, másfél óráig tartó vádbeszédet mond. Kereszturi Sándor súlyos adatokat hozott fel dr. Rozvány, dr. Szántó és általában a per intellektuál szereplői ellen. Elmondja, hogy dr. Rozvány Jenő Oroszországban nyert marxista kiképzést, ahol évekig élt, mint hadifogoly. Az orosz szovjet megbízására jött baba Romániába, a magyar kommunizmus bukása után és itt a kommunista pártban, majd annak betiltása után az illegális szervezetben állandó munkásságot fejtett ki. Rozvány működését a III. Internacionálé előírásai irányították. Rozvány ugyanis 1920-ban résztvett a III. Internacionálé moszkvai kongresszusán, a jelenlegi szociáldemokrata munkásvezérrel, **Fluerás** együtt. A kongresszuson dr. Rozvány Jenő megszavazta a III. Internacionálé alapszabályait, tudomásul vette azt a 22. paragrafust, amelyet a szovjet kongresszus a külföldi propaganda irányítására szerkesztett meg.

Flueras a Kremiben

— Hogy a szovjetnek mennyire fontos Románia forradalmosítása — mondja Kereszturi, — bizonyítja az, hogy a szovjet kongresszus hét speciális pontot állított össze a román propaganda irányítására, amelyeket Rozvány ugyancsak elfogadott. Ekkor Fluerás ellentétbe kevert a moszkvai vezetőkörökkel, a mennyiben Fluerás nem volt hajlandó elfogadni a kongresszus által megszavazott alapszabályokat és a külföldi propaganda vonatkozó pontokat sem. Fluerás letartóztatott és a Kremlbe cipelték, ahol halállal fenyegették meg. Csak nagynehezen szabadult nehéz helyzetéből.

Egy illegális párt titokzatos képviselője

Elmondja a tanu, hogy Rozvány mikor visszajött Moszkvából, a III. Internacionálé utasításai szerint fejtette ki működését. Itt felolvassa a birokában lévő alapszabályok egyik paragrafusát, amely a külföldi propaganda működésére vonatkozólag rendelkezik. Elmondja ezután Kereszturi, hogy Rozványék a városi és falusi dolgozók blokkjának nevé-

ben az ellenzékkel kerestek összeköttetést, hogy 1925-ben a közösi választásokon egységes frontot létesítsenek. Ekkor Kereszturi volt a nagyváradai parasztpárt alkalmazott titkára és követítette a tárgyalások. Ugyanakkor egy **Gramai-Szabó Dezső** nevű ismert nagyváradai kommunista is ajánlatot tett a nemzeti parasztpártnak, kijelentve hogy az illegális kommunista pártot képviseli, az általa bemutatott program szóról-szóra meg egyezett a Rozványék politikai programjával, amelyet írásban nyújtottak át mindkettőnek a pártnak. Mindkét program követelte a munkásság felfegyverzését. Ebből az következik, hogy a dolgozók blokkja is az illegális kommunista párt egyik alakulata.

Kommunizmus és irredentizmus egy kalap alatt

Mindezek elmondása után Kereszturi előadást tart arról, hogy a magyar irredenta mozgalom és a kommunista propaganda egy és ugyanazt a célt követik, Kereszturi egyéni elméletét állít fel erről külpolitikai szemlélet tart és magyarítja az összefüggést a Rothermere akció és a szakszervezetek működése között. Felolvassa Kunffy Zsigmondnak a brüsszeli szociálista világkongresszuson tartott beszédének román fordítását, amelyben Kunffy arról panaszkodott, hogy az angol munkáspárt ígéretet tett a Bethlen kormánynak arra, hogy kormányrajutása esetén támogatni fogja az irredenta törekvéseket. Beszél a kínai kommunista forradalomról is, majd ismerteti Rozványék Nagyváradon folytatott kommunista aktivitását.

1914 decemberében fogak el Szerbiában, a szerb haderők visszavonulásakor allandoan vitték magukkal engem is. Albánian és Dalmácian keresztül Olaszországba szállítottak Olaszországból 1919 augusztusában, tehát a budapesti kommunista forradalom bukása után jöttem Nagyváradra.

Az életem akkor kezdődött, mint Kereszturihoz, honnan tudja, hogy Rozvány Oroszországban volt hadifogoly. Kereszturi nem akarja megjelölni információinak forrásait, de bejelenti, hogy tanukat fog hozni annak igazolására, hogy Rozvány igenis Oroszországban volt hadifogoly. Ugyanezt a kijelentést teszi Rozvány is, aki meg is nevezi a teremben tartózkodó dr. Szilágyi kolozsvári ügyvédet, akivel együtt volt hadifogoly és együtt is tértek vissza Olaszországból.

— Nem igaz, hogy én résztvettem a moszkvai kongresszuson és megszavaztam az alapszabályokat. Én Moszkvába hatodmagammal a kommunista párt megbízásából voltam kiküldve, azonban lekéstük a kongresszust, amelynek tanácskozásai már rég befejeződtek, amikor megérkeztünk. Fluerásnak semmi baja nem történt Oroszországban, hiszen együtt jöttünk haza Németországon, Ausztrián és Magyarországon keresztül és tudtam volna az őt ért kellemetlenségekről. Nem felel meg a valóságnak, hogy a lakók szövetségében mi verekedéseket provokáltunk volna.

— Ami pedig Kereszturi Sándor személyét illeti, ő volt az első, akire hazatérésem után küldöttségileg jött nozzám azzal az indítvánnyal, hogy a kommunista mozgalomban vezető szerepet vállaljak. Őt a 920-as években, mint lelkes kommunista költőt ismerem, amikor mi a parasztpárttal egységes választási frontot tárgyaltunk, akkor Kereszturi Sándor a parasztpártnak alkalmazottja volt. Nem igaz, hogy összefüggésünk lett volna az illegális kommunista párttal és Gramai-Szabóval és így azon állítás is valótlan, hogy kettőnk által benyújtott politikai programok azonosak lettek volna.

Kereszturi Sándort — mondja Rozvány — ismétlem, kommunistának ismerlek. Egy alkalommal megkért bennünket, hogy szerzzük meg neki az egységes szakszervezetek titkári állását és felajánlotta az általa vezetett szépirodalmi folyóiratot a szakszervezet céljára. A szaktanács foglalkozott is Kereszturi kérdésével, de nem alkalmazta titkárnak.

Kereszturi ezt nevelésének minősíti. Ezután Negulescu ügyész és Patrascu-mu védő között heves szócsata robban ki, melynek során az ügyész szemére lobbantja a védőnek, hogy az egyik vádlott nőnek vörös szegfűcsokrot nyújtott. A vitának az elnök vet véget, aki maga is megbélyegzi az ügyvéd eljárását.

A „kommunista“ Nagyváradai Napló

Ezzel kapcsolatban Kereszturi Sándor az egyik nagyváradai kisebbségi napilapról, a Nagyváradai Naplóról beszél, amelyet azzal vádolt meg, hogy az illegális kommunista párt félhivatalos lapja. A vád enyhén szólva fanasztikus, hiszen köztudomású, hogy a „Nagyváradai Napló“ hangsúlyozottan polgári orgánus, amely a váradai kereskedelem és iparosság érdekeit védi.

— A Nagyváradai Napló munkatársa voltam, — mondotta Kereszturi Sándor, — abban az időben, amikor Nagyváradon a munkássághoz felépítésére folytatott gyűjtőakció. Ernek során a kisebbségi lakosság között is élénk propaganda folyt, ami az előbbi állításaimat is igazolja, az irredenta propaganda és a kommunista szervezkedés közös céljait illetőleg. Ekkor közelítette meg a szakszervezet a Nagyváradai Napló tulajdonosát, akit arra akart rábírní, hogy a lapot az egységes szakszervezetek szolgálatába állítsa és propagandát felessen ki a munkássághoz felépítésére érdekében. Ekkor már a szerkesztőségben nagyon gyakran kerültek a szerkesztői asztalra munkássághoz cikkeket, látva ezt, meg akartam akadályozni a kommunista propaganda ilyen nyílt terjedését és a lap igazgatóját arra kértem, hogy a politikai cikkeket ne engedje addig nyomdába, míg kezeimen keresztül nem mentek. A lap tulajdonos olyan felháborodással fogadta ajánlatomat, amilyennel még soha nem fogadtott. Mikor cikkben akartam felhívni Nagyvárad polgárságának figyelmét arra, hogy rossz utat követ, ha tá-

mogatja a munkásságot, még nagyobb tiltakozással találtam magam szemközt, amely végül arra vezetett, hogy 1925 december 21-én minden további nélkül kitétek a szerkesztőségéből. Helyembe pedig azonnal szerződötték **Máté-Neumann Ernőt**, aki most a vádlottak padján ül. Így kerülnek a polgári lapok és a polgárosztály intézményei Moszkva szolgálatába.

Ezután Kereszturi tovább folytatta Rozvány és Szántó elleni vádbeszédét. Elmondja, hogy a két vádlott Nagyvárad minden társadalmi rétegét megfertőzni igyekszik. Ezért mindketten beléptek a lakbérlok szövetségébe, ahol attól a perctől fogva, mihelyt Szántó Dezső föltárára lett a szövetségnek, valósággal élet-halál harc folyt a bérlok és tulajdonosok között, amely nagyon gyakran véres verekedésekké fajult. Így lett ez a polgári intézmény is Moszkva eszköze.

Dr. Szántó Dezső kérdez

Eddig tartott Kereszturi Sándor vallomása. Azok a vádlottak, akiket Kereszturi Sándor szabadeidadásnak beillő vallomásával kompromittálni akart, látható felháborodással állnak fel a vádlottak padjáról és néznek szembe a meglepő bizsársággal fellepő tanúval. Előbb Szántó Dezső tesz fel kérdéseket a tanúhoz.

— Emlékszik-e a tanu arra, hogy néhány évvel ezelőtt kommunista verseket írt és azokat rejtam keresztül akarta a nagyváradai lapoknál elhelyezni? — Hát arra emlékszik-e, hogy egyszer „Kedves

testvér“ megszólítással levelet küldött hozzám, amelyhez egy Moszkváról és Párisról szóló kommunista verset mellékelte? Emlékszik-e arra, hogy Tabéry Géza „A Condottieri“ címmel cikket írt róla a Nagyváradban és tette ő ezért bűnvádi feljelentést? Tudja-e a tanu, hogy a nagyváradai román diákság kijelentette, hogy nem szolidáris vele a nagyváradai templomrombolások ügyében?

Kereszturi Sándort egyáltalán nem hozta zavarba a kérdészón és nyugodt „nem“-mel felel a kérdésekre. Kijelenti azonban, hogy igenis, bűnvádi eljárást indított Tabéry ellen a „Condottieri“ című cikk miatt.

— Szereném megkérdezni a tanutól — szólal fel Zissu ügyvéd, — tudja-e, hogy mi az az agent provokátor?

— Kereszturi erre is nyugodtan felel és az agent provokátor fogalmának jogi meghatározását adja.

Hol volt hadifogoly dr. Rozvány Jenő?

Ezután dr. Rozvány Jenő lép a tanács elé és hosszabb beszédben ellen bizonyítékokat hoz fel Kereszturi vallomásával szemben.

— Kénytelen leszek most megnevezni tanuimat — mondja — annak igazolására, hogy Kereszturi Sándor egyetlenegy állítása sem felel meg a valóságnak. Nem igaz, hogy én Oroszországból jöttem Romániába és hogy Oroszországban, mint hadifoglyot képeztek ki, azon egyszerű oknál fogva, mert Szerbiában és Itáliában töltöttem öt évi hadifogságot.

— Román Prágából jelenrai mintavásá alkalmából Ervet, a prágabédet adott, gazdaságának kívül Novák lemtügyi mms főpolgármesterrel érkezett delegáció, amlékos tisztek fog résztvenni Prágába a lu és belga tartal is.

— Mexikó tott. Mexikó gresszus két tes Gilt választ. Az általános v kor Portes Gil jaki meg. 1929 Portes Gil, v jelentette a s Calles elnök fatni és arra gyilkolt Obre programját m

— Miért ha huszonegyéve jelentik: Alfretisztikus, érdmost nyilvánó európai államját és ebből ményt vontab en nagymért leányoknak a és huszonegy meg. A statis nál kutatta en okát és megá több fiatal lea gliában is, m asszony. Emne oka, hogy a szonyok közö kell ferasztó r háboru-elött A sze zárt helvis estig. Ez azon tulásukra. Az után nem keré való tidülést, mufatóhelyekre fészakai pihen szórakozás ör és álmosan tér

— Hol van gyázni, mit m éjszaka. Ali E Maga csunya. Kicsi pesti lár jutok babám, bám, mesél a báb, Sárka. é a szöke. kinek gányzenét, Fv és Muzsikus F számainak szö most megiejen Magyar Dalos tó a Magyar az összes lap 15 lej.

* Megjelent megveres szer mazza ugy a ben, menefegy szok menetren vatalokat, orv kolozsvári bes található cukr zakban. Szállo manikürszalón

RADIO
Neve

A legszebb legolcsóbb legelegánsabb nyomtatványokat
megrendelhetni a
Cartea Românească
nyomdai mintázatnál — Cluj
Calea Dorobantilor No 14-16.
Kérjen árajánlatot

Román küldöttségek Prágában. Prágából jelentik Romániának a prágai mintavásáron való első részvétele alkalmából Emandi prágai román követ, a prágai reprezentációs házban ebédet adott, amelyen Románia mezőgazdaságának és iparának képviselőin kívül Novák csehszlovák kereskedelmiügyi miniszter és dr. Baxa prágai főpolgármester is résztvettek. Ma reggel érkezett meg Prágába az a román delegáció, amely a csehszlovák tartalékos tiszték holnapi kongresszusán fog résztvenni. Holnap érkeznek meg Prágába a jugoszláv, lengyel, francia és belga tartalékos tiszték küldöttsége is.

Mexikó ideiglenes elnököt választott. Mexikóból jelentik, hogy a kongresszus két háza éjszakai ülésen Portes Gilt választotta ideiglenes elnöké. Az általános választás időpontját, amikor Portes Gil rendes utódját választják meg, 1929 novemberére tűzték ki. Portes Gil, volt belügyi államtitkár ki jelentette a sajtó tudósítói előtt, hogy Calles elnök politikájának kívánja folytatni és arra törekszik, hogy a meggyilkolt Obregon elnökötől szociális programját megvalósítsa.

Miért halnak meg a tízenyolc-huszonegy éves leányok? Londonból jelentik: Alfred Watson, a híres statisztikus, érdekes statisztikát hozott most nyilvánosságra. Összeállította az európai államok halálozási statisztikáját és ebből azt a meglepő eredményt vont le, hogy az utóbbi években nagymértékben szaporodott azon leányoknak a száma, akik tízenyolc és huszonegy életévük között halnak meg. A statisztikus orvosprofesszoroknál kutatta ennek a jelenségnek az okát és megállapította, hogy sokkal több fiatal leány hal meg évenként Angliában is, mint hasonló életkorú fiatal asszony. Ennek a jelenségnek az az oka, hogy a mai rossz gazdasági viszonyok között több fiatal leányunk kell fáradszó munkát vállalnia, mint a háború előtt. A leányok legnagyobb része zárt helyiségekben dolgozik reggeltől estig. Ez azonban nem volna ok pusztulásukra. Az a baj, hogy munkájuk után nem keresik a szabad levegőn való időtöltést, hanem szórakozásul zárt mulatóhelyekre mennek és táncolnak. Fizikai pihenésükből rabolják el a szórakozás óráit és másnap fáradtan és álmosan térnek vissza munkáikhoz.

Hol van az a nyár. Jai de kell vigyáznunk, mit mikor szabad. Csak egy éjszaka Ali Baba. Legyen az ényém. Maga csunya, beh jó az a vasárnap. Kicsi pesti lány. Tudom, hogy észbe jutok babám, Ibolyák, lila ibolyák. Babám mesél a szél, Siess, az élet délibáb, Sárka, érik a buzakalász. Kinek a szöke, kinek a barna. Szeretem a cigányzenét, Éva grófnő. Nászéjszaka és Muzsikus Ferkó stb. legjobb ének-számainak szöveget tartalmazza a most megjelent 36 oldalas Legújabb Magyar Daloskönyv 3. száma. Kapható a Magyar Színház pénztáránál és az összes lapelárusítóhelyeken. Ára 15 lej.

Megjelent a »Calauza« Utmutató ingyenes szeptemberi száma. Tartalmazza úgy a vasuti, mint az autóbussz, menetjegyirodákban és a kávéházak menetrendjét, átfami és városi hivatalokat, orvosok címét és a legjobb kolozsvári beszerzési forrásokat. Megtalálható cukrászdákban, horgász- és színházban, Szállodák portáinál, ingyen manikürszalónokban, orvosi rendelők-

RADIO Marosvásárhelyen **Révész Ernő**

Mussolini olyan flottát akar látni a Földközi tengeren, amely akár-melyik flottával felveheti a versenyt

Wien, október 2. Trieszti jelentés szerint a napokban több olasz kikötőben molóépítési munka indul meg abból a célból, hogy szükség esetén a kikötőket hadi célokra is fel lehessen használni. Ez az intézkedés összefüggésben van Mussolini miniszterelnök legújabb terveivel a flotta egységeinek szaporítására vonatkozólag. A miniszterelnök ugyanis az an-

gol-francia tengerészeti egyezmény megkötésének nyilvánosságra jutása alkalmával utasítást adott az olasz admirálisnak flottafejlesztési program kidolgozására. Mussolini saját kijelentése szerint olyan olasz flottát akar látni a Földközi-tengeren, amely bátran szembe szállhat bármelyik állam flottájával.

Hatvanezer font sterlinget küldtek a kanadai zsidók a Keren Kajemetnek

A kanadai zsidók nagyobb területeket váltanak vissza Erec Jisráéből

Jeruzsálem, okt. 2. A kanadai zsidók, amint arról annak idején már megemlékeztünk, arra kötelezték magukat, hogy egy millió dollárt fognak összegyűjteni, hogy azzal Palesztinában 50.000 dunam különleges földet váltson vissza a Keren Kajemet a zsidó nép számára. A Kanadai Cionista Szervezet újabbán 40.000 font sterlinget utalt át a napokban és ezzel ez a terv a megvalósulás stádiumába lépett. A kanadai zsidóknak ez a grandiózus eseménye az 1927 júliusában Winnipegben megtartott konferencia elhatározásából következik, ahol Ussisobkin, a Keren Kajemet elnökének javaslatára úgy határoztak, hogy tíz év alatt újabb nemzeti földek vásárlására 200.000 fontot fognak összegyűjteni. Még mielőtt Ussisobkin az

országot elhagyta volna, máris 60.000 font garantálva volt és annak első részleteképe 20.000 fontot adtak át Ussisobkinnek. Es most átutalták a garantált összeg hátralevő részét, 40.000 fontot, hogy ezzel a tervezett földvásárlás megvalósítható legyen. A konferencia határozata szerint még hátralevő 140.000 font sterlinget az elkövetkezendő hét évben fognak összegyűjteni. Ez a 200.000 fontos összeg a leghatalmasabb, amelyet eddig a Keren Kajemetre felajánlottak.

A kanadai cionistáknak a KKL-lel szemben teljesített ez a nagyszerű cselekedete bizonyára nagy örömet fog váltani a KKL minden barátjánál és adományozójánál és alkalmas arra, hogy ez a példa követésre találjon.

Kislakások és irodák részére nélkülözhetetlen bútordarab

Nappal szék éjjel ágy

Praktikus, kényelmes és elegáns. — Kényesen feregments 1500 leittől már beszerezhető. Medgyessy Ferenc autogén hegy., Cluj, Calea Decebal No 74. Kedvező részletfizetési feltételek

Iskolatáskák már 75' — Leitől
Áltatáskák már 350' — " —
Tekintse meg áruimat, mielőtt mástól vásárolna!

Emil Schuster
CLUJ

— Az Uj Kelet nagyváradi előfizetői és hirdetői szíves figyelmébe! Tisztelettel értesítem az Uj Kelet nagyváradi előfizetőit és hirdetőit, hogy lapunk fiókkiadóhivatalát augusztus hó 20-tól kezdve Rimanóczy-u 4 szám (I. em.) helyeztem át Az Uj Kelet érdekében történő mindennemű értesítések, panaszok vagy megkeresések ide küldendők. Kiváló tisztelettel Blum Zsigmond.

12 nap Record árulás 12 nap

20% engedmény

minden színes fehérneműnkél. 10% minden más cikkeknel, gallér, fehér ing, harisnya, keztyű, esernyő stb. Szept. 29-től október 10-ig

Kellner és Teutsch

gyári lerakat Calea Regele Ferdinand No 7.

Ingyenes állásközvetítés. Vallalkozók, cégek figyelmébe kitérő munkakeresők, mérlegképes könyvelők, levelezők, (főtisztviselők is), gyors- és gépírók, irodai munkakeresők, segédkönyvelők, üzleti alkalmazottak vannak előjegyzésben a Magántisztviselők Szövetségénél, Str. Cogalniceanu 7. Felhívjuk a vállalatokat és cégeket, hogy ha tisztviselőre, alkalmazottra van szükségük, keressék meg elhelyező irodánkat, mert így jól képzett, komoly tisztviselőkhöz jutnak.

SZABÓ IMRE
Irodalmi regénye

Az utolsó maglya

megjelent

könyvalakban

A számozott példány ára 120 lei.

Megrendelhető az Uj Kelet könyvnyomtatásánál, Cluj, Str. Baron L. Pop No. 10.

Londonból kabát- és kosztum-szövetek megérkeztek!

Chevrans, Flausch, Kammellaar, Kashaburre, Tiveed divatszövések, izléses választékban.

Egyes kabátok. Mintákat vidékre küldünk.

Grünwald és Steiner

nőidivat különlegességek áruhaza Cluj, Piata Unirii No 12.

Butorárleszállításra

határoztuk el magunkat, hogy üzünk munkáit foglalkoztathassuk, ha tehát

olcsó és jó butort

Bösendorfer, Stingl, Wirt, Productivgenossenschaft és Hoffmann

zongorát, pianinót, akár vásárolni, ne sajnálja az utat Marosvásárhelyre és tekintse meg

Székely és Réti

butorgyár Rt.

hatalmas raktárait. Hiteles egyéneknek kedvező fizetési feltételek

Hirdessen az Uj Keletben

Közgazdaság

Módosítani fogják az 1924. évi kommerciálizálási és bányatörvényt

A kormány gazdasági bizottsága az elmúlt szombaton foglalkozott a kérdéssel

(Cluj-Kolozsvár, október 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az 1924-ben megszavazott új kommerciálizálási és bányatörvény annak idején nemcsak a belföldi, de külföldi gazdasági körök elégedetlenségét is kiváltotta. A két törvény, amely tudvalevőleg megnehezítette a külföldi tőkének Románia területén való elhelyezkedését egyúttal ennek a belföldi származású tőkektől való eltérő elbánását írta elő. A kommerciálizálási törvény, amely az állam javának és közüzemének kereskedelmességét mondotta ki, a belföldi tőke manipulációját írta elő. A külföldi tőke ennek következtében természetesen teljes passzivitást tanúsított a romániai vállalkozásokkal szemben és már a törvény közzétételének alkalmával is erélyes tiltakozások hangzottak el az érdekeltek részéről, majd azután számos akció indult meg a törvény módosítása érdekében. Ugyanez volt a helyzet az új bányatörvénnyel kapcsolatban is, amely a régi bányatörvényvel szemben kimondta, hogy a föld belsejében lévő bányatermékek és azoknak a kihasználási joga az államot illetik, tekintet nélkül arra, hogy az a terület, amelynek méhében a bányanyag van, az állam tulajdonát képezi-e vagy sem. Ez a tulajdonmegvonás természetesen a külföldi érdekeltekre is vonatkozott és éppen úgy mint a kommerciálizálási törvény megváltoztatásáért, a bányatörvény módosítása érdekében is számtalan intervenció történt a kormánynál.

A két törvény következményei nemcsak a külföldi relációkban, de a belföldi gazdasági életben is súlyos következményeket vont maga után. Virágzó iparvállalatok, amelyekből a kommerciálizálási törvény alapján a külföldi tőkének ki kellett vonulnia, a legválságosabb helyzetbe kerültek és az 1924-től datálódó romániai gazdasági krízis a két törvény következménye.

Az új bányatörvény következményei abban nyilvánultak meg, hogy egyetlen megmozdulás sem történt új kutatások érdekében. Mialatt a szomszéd államokban és különösen Magyarországon az állam támogatásával a legintenzívebb furások indultak meg, amelyeknek hihetetlen értékű földalatti kincsek feltárása volt az eredménye. Romániában az új törvény megszavazása óta semmilyen magánvállalkozás sem létesült, amely a föld méhében rejlő termékek kihasználására irányulna. Érdekltek körökben ezt azzal magyarázzák, hogy a magánosok csak azért tartózkodnak furásoktól és kutatásoktól, mert mihelyt ezek a munkálatok eredményre vezetnek, az állam kisajátítja a feltárt kincseket.

A kormányt az egyébként úgy a külföldi adósságok rendezése, mint a külföldi kölcsöntárgyalások során számtalanszor kellett magát szemben találnia az 1924. évi kommerciálizálási és bányatörvényvel, amelyeket a külföldi gazdasági körök nem tudtak megbocsájtani a román kormányt és mind nyilvánvalóbbá vált az a tény, hogy a krízis kiverető utja csak a külföldi tőkének az ország gazdasági vérkeringésébe való bevonása lehet.

Beavatott forrásból nyert értesülésünk szerint a kormány gazdasági bizottsága szombaton tartott ülésén foglalkozott a kommerciálizálási és bányatörvényben szükségesnek mutatózó módosítások kérdésével és céljait tüzte ki, hogy a külföldi tőkeérdekeltségek ezzel kapcsolatos intervencióit az ország gazdasági érdekeinek szem előtt tartásával kedvezően intézze el. A kormány gazdasági bizottsága állítólag ezt a fontos kérdést mindaddig nem veszi le napirendről, míg az nem fog egy megfelelő elintézkedést nyerni az arra illetékes fórumok hozzájárulásával.

Az UGIR akciót indít a brief-táviratok bevezetéséért. Csehszlovákiában nemrég bevezették a brief-távirat rendszert, amely a főbb nyugati államokban már eddig is igen nagy szolgálatokat tett a kereskedelemben, amennyiben lehetővé tette a gyors levelezést, ez pedig igen jelentős anyagi könnyítéseket is jelentett a kereskedelem számára. A brief-távirati rendszernek Romániában való rendszeresítését igen megkönnyíti az a körülmény, hogy a táviró osztályon éjjel szolgálatot teljesítő személyzet csak az éjszaka igen kis részében van elfoglalva és könnyen végezheti el a brief- (levél) táviratok to-

vábbítását. Amennyiben a terv megvalósul egy kolozsvári kereskedőnek ma este feladott levelét bukaresti üzletfele már holnap reggel megkaphatja. Az UGIR javaslatában a csehszlovák rendszernek megfelelően a brief-táviratok árát a rendes táviratok árának egyharmadában való megállapítását javasolja.

* A betegség okozóit, amelyek a szájon és torkon át hatolnak a testbe, a Panflavin-pasztillák ártalmatlanná teszik. Ezért a Panflavin-pasztillák hatóanyag-óvszer hűlés és ragály ellen. Kapható gyógyszertárakban és drogériákban.

Hogyan módosították az uzoratorvényt?

A kolozsvári Kereskedelmi és Iparkamara az érdekeltek tudomására hozta, hogy a jogtalan üzérkedés megfékezésére és megtorlására szolgáló törvény végrehajtásában az alábbi fontos módosítások történtek:

A kihágást megállapító jegyzőkönyv, ha azt nem a vizsgálóbíró ügyész, járásbíró vette fel, egy vizsgáló bizottságnak lesz átadva, amely véleményt mond afelől, a mi a jegyzőkönyv felvetelének alapját képezte.

Azok, akik a jegyzőkönyvet felveszik — a fent megnevezettektől eltekintve — a gyanúsítottat a bizottság előidézik, megküldvén neki a jegyzőkönyv másolatát. A bizottság előtt 24 óra alatt kell megjelenni a jegyzőkönyv felvétele után.

Ha a jegyzőkönyvet felvevő közeg nem állapítja meg a bizottság előtt való megjelenés idejét, a gyanúsítottnak joga van a jegyzőkönyv felvételétől számított 12 óra alatt azt a bizottságtól kérni.

Ez a bizottság megvizsgálja az esetet és véleményét fentartja a tárgyalás alkalmával az Ipari és Kereskedelmi Minisztérium kiküldöttjei előtt.

A Kolozsvár városi bizottság meg is kezdte működését és tagjai a következők: Elnök: *Mazsachi* Augustin kereskedelmi felügyelő. Tagok: *Pascu* Valér Kereskedelmi és Iparkamara kiküldött, *Tuffli* Richard rendes és Dr. *Kertész* Jenő pöttagok a város részéről, dr. *Simu* S. *Octavian* és *Pulca* E. Victor a fogyasztók részéről.

A többi megyékben a következőképpen alakultak meg a bizottságok: Szamos megye: Elnök: *Blass* Richard mértékhatelésítési főnök, *Bellian* Olivér, *Ioanovicu* Mihály és dr. *Mihai* Victor rendes, *Sztojka* László, *Boldog* Lajos és *Chifor* Nicolae pöttagok. A bizottság székhelye *Dej*. *Tordianezve*: Elnök: *Negoescu* Alexandru mértékhatelésítési főnök (*Cru*), *Ionel*, *Chis* Alexandru, *Marinca* Ilie rendes, *Catarig* Luca, *Polonyi* Sándor és *Giurgiu* Pamfil pöttagok. A bizottság székhelye *Turda*. Szilágy megye: Elnök: *Popescu* G. C. mértékhatelésítési főnök, *Avram* Gheorghe, *Solymos* Károly és *Trufasiu* Traian rendes, *Materni* János, *György* Mihály és *Pop* Cornél pöttagok. A bizottság székhelye *Zălau*.

Ajánlatos, hogy ilyen esetekben a kihágással gyanúsított kereskedők és iparosok vegyék igénybe a bizottságot.

A pénzügyigazgatóságokra ruházzák át a külföldi tőkekamatadó-ügyekkel kapcsolatos ügyeket. Megbízható forrásból nyert értesülésünk szerint *Simionescu* pénzügyminiszeri államtitkár határozott ígéretet tett arra vonatkozólag, hogy a közeli napokban rendeletet fog kiadni, amelynek értelmében a pénzügyminisztérium a pénzügyigazgatóságokra ruházza át a külföldi tőkekamatadóval kapcsolatos összes ügyeket. Ezen értesülésünket alátámasztja az a tény, hogy a

pénzügyminisztérium már kétszer hosszabbította meg a külföldi tőkekamatadó leszállításának igénylésével kapcsolatos deklarációk benyújtására adott terminust. Ismeretes ugyanis, hogy a pénzügyminisztérium rendeletet bocsájtott ki, mely szerint a külföldi tőkekamat, amennyiben az nem haladja meg a tíz százalékot, teljesen adómentes és csupán a tíz százalék felüli kamat után kell megfizetni a 18 százalékos adót. A külföldi tőkekamatadóval kapcsolatos ügyek hatáskörének a pénzügyigazgatóságokra való átruházásával egyidejűleg valószínű, hogy a pénzügyminisztérium arra is fel fogja jogosítani a pénzügyigazgatóságokat, hogy tíz százaléknál magasabb kamat esetén is mentesítsék a külföldi tőkével dolgozó vállalatokat a tőkekamatadó alól, hogy ezzel is előmozdítsák a külföldi tőkének az országban való elhelyezkedésének lehetőségét.

A CLUJ

TACAMUL

ezüstárugyárban

keszült minden darab évszázkoz és dísz tárgy ezen

gyárjelöl van elátva.

800-as finomság!
Gyártmányaink minden jobb ékszerüzletben megrendelhetők - Viszonteladók: "TACAMUL" Ezüstárugyár, Cluj, Strada N. Iorga 11/A
Telefon 4-82. Sürgöny cím: "TaoSmul"

Szülők tanítók

tekolák!

figyelmébe.

A legjobb képes héber ABC. Kapható az Uj Kelet könyvosztályában - Cluj
Ara 45 lej

TÖZSDE

DEVIZÁK	Kolozsvár	Zürich		Páris	Bukarest	Budapest	Bécs	Prága	Newyork
		Nyitás	Zárlat						
Zürich	3185-3190	-	-	49225	185	1108370	13378	64975	1925
Newyork	164-1450	51950	51950	2560	801	57360	71020	3375	-
Lorcon	81-802	251975	251920	12415	164	2782	3444	16367	48503
Paris	645-650	203150	2032	145	865	2241	2774	13185	39025
Milano	865-870	271.50	2715	13380	90	2991	3712	1765300	52312
Prága	40-402	1540	1540	-	2875	1700	2104	-	29650
Budapest	2884-2890	9056	9058	-	290	-	12373	58808	-
Belgrad	-	913	913	1550	-	1.08	1248	5930	176
Bukarest	-	316	316	-	1875	34850	43150	2055	61
Varso	-	5825	5825	-	2327	6430	7960	37830	-
Bécs	2330-2331	7315	7313	-	3915	8074	-	47337	-
Berlin	3910-3915	12382	12382	-	-	366750	46922	80115	-

Ár az Uj Kelet folyóama: Zürich (uro) 316, Paris 1550, Budapest 34850, Bécs 43175, Prága 2052

A Friedler-féle GAMMA hajszerszer
a hajhullás, kopaszodás, korpádzás tökéletes gyógyszere.

A hajhullás legtöbb esetben a fejbőr korpásodására vezethető vissza, mely viszont abban leli magyarázatát, hogy a felhám elszarusodása hiányos. A felhám, mely ilyenkor finom pikkelyszerű alakban leválik, eldugaszolja a hajtüszőjébe nyíló faggyumirigy kivezető csövét, mely rövidesen a haj elsovadására illetve kihullására vezet.

A GAMMA hajszerszer hatása abban rejlik, hogy különleges összetételével fogva lehetővé teszi a hajfaggyu feloldását és elősegíti a felhám elszarusodását. Orvosilag kipróbálva és ajánlva. A GAMMA kapható minden gyógyszer-tárban és droguerában. 1/2 literes üveg ára 240 lej. 1/4 literes üveg ára 160 lej.

Használati utasítás mellékelve.

Ha nem kapná, küldje be az összeget postautalványon a vezérképviselethez.

VEZÉRKÉPVISELET:
ROZSNYAY GYÓGYSZERTÁR, ARAD, Piața Avram Iancu.

Szerda, 1928 október 3.

Az ember

Alig van hivatás a kar képesít benn megismerjük sunk. Szépnek csak az emb következő me felismeréséné gát fogja me

Azonban t ha érzéketlén külsősegekbe ömögéről m élvez vagy sz sajátosságait ismerete a leg saját jellemé nek nem kell nyege annak magad" regi

Az emberi a kézrásból korokban T egész elmélet magyarázva, és fül formáj az arcjábok je nyolcadik szá orvos egész é mányozásának maradt ered deményezései vonás tudom arcismét ma mények után egy kezlegye szében sem nélkül. Nem a kézírás kial az okokat ne Hanem csu csak a már t sablonok után lehet adni. Lá tetlen az ism látni. Egy jó kulcsformákat pszichológusn

A kézírásból hivatalos tud den embernek nak. Milliő ké egyforma lenn forma nincs. E doan írja a s doan megtartj

A grafológia nem az írásv jelegzőesség nya. Több né raja van. És n az sem, hogy s lyitják a graf vasasszonyok szonyok meste

Sokan emle borbély huzott gott eret. Ma büszkeség. A kultúrait is fel many, a borbé mellett.

A grafológiá művelői felelő gel járó tekint vész és kevese kus pályán.

ÉRTE

a na hogy lási leg divat

Külön osz függönyök hu

Az emberismeret alapjai

Alig van érdekesebb és titokzatosabb hivatal a karakterolvasásnál, amely arra képesít bennünket, hogy embertársunkat megismerjük: hogy lelkébe bepillantásunk. Szépen formulázták meg régi bölcseségek az emberismeret perspektíváját a következő mondatban: „Minden dolgok felismerésének legvégén az ember önmagát fogja megismerni”.

Azonban tévedés azt elképzelni, mint a karakterolvasás az összes vágyainkkal külsőségeiben gyökerezni. Az ember önmagáról majdnem csak azt tudja, amit élvez vagy szenved, anélkül, hogy jellem- sajátságait ismerné. Pedig jellemünk ismerete a legjobb irányú az életben. Aki saját jellemét ismeri és fegyelmezi, annak nem kell a sorsától félnie. Ez a lényege annak, amit az „ismerd meg önmagad” régi római szállóige kifejez.

Az emberi jellemet meg lehet ismerni a kézírásból és az arc kifejezéséből. A régi korokban Teophras, Gallen, Plinius egész elméleteket írtak az arcismeretről, elmondván, hogy a szem, száj, — az orr és fül formája, — a magatartás, valamint az arcvonások jellemzők karakterre. A tizenhatodik században Kamper, hollandus orvos egész életét az emberi jellem tanulmányozásának szentelte. Munkája nem maradt eredmény nélkül. Kamper kezdeményezései adták a kulcsot a jellemvonás tudományához. A grafológiát, az arcismét ma már az elvitathatatlan eredmények után nem lehet sem leszozni, sem a közlekedéssel elintézni. A természetben semmi sem történik ok és cél nélkül. Nem ok nélküli az arcvonás és a kézírás kialakulása sem, akkor sem, ha az okokat nem mindenki érti meg.

Hanem csupán az arc után és egyedül csak a már tudományosan megállapított szablonok után, csak sablonos jellemzést lehet adni. Látnoki képesség nélkül lehetetlen az ismert normáliák gyökerébe látni. Egy jó grafológusnak nem elég a kulcsformákat ismerni. Megfigyezőnek és pszichológusnak is kell lennie.

A kézírásból való jellemzés, ha nem is hivatalos tudomány, de tudomány. Minden embernek sajátos vonásai vannak. Milliő között kettő nincs olyan, aki egyforma lenne. Hasonló sok van, de egyforma nincs. És minden ember oly állandóan írja a saját írását, amilyen állandóan megtartja a saját karakterét.

A grafológia nem boszorkányság, hanem az írásvonalakban kifejlődő lelki jellegzetesség megrogzításának a tudománya. Több német egyetemen már katedrása van. És nem kisebbíti a jelentőségét az sem, hogy erre, délen, még összegabalyítják a grafológiát a ráolvasók, a jelszószövegek és a kártyavető cigányasszonyok mesterségével.

Sokan emlékeznek még arra, mikor a borbély húzott fogat, rakott piócat és vágott eret. Ma már fogorvosnak lenni: hüszkeség. A borbélyműhelyek egyéb fakultásait is felszívta a felelős gyógytudomány, a borbély megmaradt a beretva mellett.

A grafológiánál is meg fog jönni, hogy művelői felelősek lesznek és a felcősséggel járó tekintélye, ha több hivatott művész és kevesebb kontár lesz a grafológus pályán.

Említettem, hogy nincs két egészen azonos arc. Nincs teljesen azonos írás sem. Hasonló írás azonban sok van. A kontár, aki betanulta a kulcsszabályokat és nincs intuíciója, a hasonlót azonosnak veszi. Ennélfogva nem tudja hiven megállapítani a kézíró karakterét.

Az írás néha ingadozó is. Ha figyelik írás közben, akkor nem tud elfogulatlanul írni, és vonásai mást mutatnak, mint rendszeres körülmények közli.

Ezért nem mellékes az, hogy csak professzionátus analízist kap-e a publikum, vagy pedig tudományos intuitív analízist.

A professzionátusnak lehet rutinja, de finom árnyalatokban megkülönböztető ereje nincs. Utóbbi csak annak lehet, aki látnoka és művésze a grafológiának, akinek a szemében a legparányibb árnyalat is lelket ábrázol és jellemet fest.

A költségvetési deficit miatt szélnek eresztik a minisztériumok tisztviselőinek 20 százalékát

(Bucuresti-Bukarest, október 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) Valamennyi minisztériumban napok óta igen élénk agitáció folyik különösen az alacsonyabbrangú tisztviselők körében, akiknek existenciáját egy nagyszabású leépítési Program veszélyezteti. Bratianu Vintila pénzügyminiszeri minőségben bizalmas körrendeletet küldött az összes minisztériumoknak, amelyben igen szigorú hangon hív fel minden egyes minisztériumot arra, hogy a tisztviselők létszámában redukciónak vigyenek keresztlül. Bratianu Vintila ez intézkedés szükségességét a költségvetés deficitjében állapítja meg és az elbocsájtandó tisztviselők minimális számát a jelenleg alkalmazásban lévő tisztviselők létszámának husz százalékában állapítja meg.

A minisztériumi tisztviselők körében érthető elkeseredést keltett a hír és azzal egyidejűleg csaknem az összes ellenzéki lapok kampányt kezdtek a rendelet ellen. A bukaresti ellenzéki lapok azon a véleményen vannak, hogy a pénzügyminiszer rendeletének éppen a leghasználhatóbb és leghasználhatóbb tisztviselők fognak áldozatul esni és semmi esetre sem fogják a protekciót színekurákas megszüntetni. A tél küszöbén így rettegnek kis hivatalnok kerül az uccára, akiknek hiányát erősen meg fogja érezni a minisztériumok adminisztrációja is.

Averescu úgy ir, mintha már ő volna a miniszterelnök

Vajda interjújára Averescu válaszolt, aki már előre megfenyegeti a nemzeti parasztpártot

A generális szerint kormányválság van, de a jogutód csak ő lehet

(Bucuresti-Bukarest, október 2. Az Uj Kelet tud.) Politikai körökben élénken kommentálják azt a vezércikket, amelyet Averescu tábornok írt saját névalírásával pártjának hivatalos lapjában az „Indreptareban”. Egy volt miniszterelnök interjúja a címe a csaknem egy egész oldalt betöltő cikknek, amelyben Averescu azzal a nyilatkozattal foglalkozik, amelyet Vajda Sárdor tett nemrégiben az általános politikai helyzetéről és elsősorban a naszói zajos lefolyású szenátorválasztásról. Averescu ebből az alkalomból éles támadást intéz úgy Vajda, mint a nemzeti parasztpárt ellen és többek között a következőket írja:

fejlődésben van — ez elvitathatatlan. Ezt tudja mindenki, a kormányt is beleértve sőt azt is, hogy egy változást parancsoló szükségesség. Ehhez nem férhet kétség, hogy ez a változás meg is fog történni. Minden egy egyszerű időkérdésre szorítkozik csupán. De ettől a Maniu szavától függő háboruig még guagyon sok van. Nem, forradalom nem lesz ebben az országban, és azoknak, akik megkísérlik előidézni, rövid idő alatt alkalmuk lesz arra, hogy drágán fizessék meg meg gondolatlanságukat.

Averescu készülődik?

Averescu tábornok cikke különösen két szempontból érdemel megkülönböztetett figyelmet. Az egyik az, hogy a volt miniszterelnök is a liberális kormány közeli bukását jósolja be cikkében. A másik az az éles tónus, amelyet a nemzeti parasztpárttal és különösen Vajda Sárdorral szemben használt. Ez a cikk az eredménytelenül végződött Goga-Michalache megbeszélés után látott napvilágot és a néppárt vezére nyíltan precízriozza benne álláspontját a nemzeti parasztpárttal szemben. Averescu tábornok elvitatja Maniutól a kormányzás átvételének jogát és ugyanakkor fenyegetőzik. Jelöl annak, hogy a tábornok most sem áll tulságosan messze a liberálisoktól és hogy a nemzeti parasztpártiak komoly esélyei vannak a kormányzásra, ha Averescu tábornok szükségesnek látta saját nevet is beledobni az ellenzéki pártok közötti küzdelembe. Lehetséges, hogy egy magasabb politikai morál szempont-

jából csakugyan különbség van spontán lelkesedő és propagandával meghódított tömegek között. De lény az, hogy a tömegek bizalmát ma Maniu élvezi a hármilyen is legyen ez a bizalom, valószínűleg döntően fog befolyjni annak megállapításában, hogy ki vegye át a liberális kormány örökét.

Ujra pesszimizista hangulat

A „Cuvantul” jelentése szerint egyébként kormánykörökben ismét pesszimista a hangulat. A lap tudnivaló, hogy a regensteranás audiencián hívta Bratianu Vintilat és ez az audiencia egy liberális miniszter kijelentése szerint a „a legnehezebb” audienciája lesz a miniszterelnöknek. A lap szerint a regensteranás felvilágosítást kért Bratianu Vintiltól arra vonatkozólag, mi értelmű volt a 36 millió lejt felemészítő nyári szeszizó összevadásnak. A regensteranás ezenkívül pontos jelentést kért a Párisban, Londonban és Berlinben folytatott tárgyalások eddigi pozitív eredményeiről. Ez volna az oka a kormány aggodalmainak, amikhez még az is hozzájárul hogy a külföldön tartózkodó Mikós regenshereceget táviratilag hazahívták. A Cuvantui tudnivaló, hogy a politikai válságból való kibontakozás most már nem késhet soká.

Művész
pepszaszönyeg
szüvött gobelin, karamant függöny, külföldi fonalak, szővekelemek legelőnyösebb beszerzési forrása.
SCHULHOF EMILNÉ
Oradea, Str. Ep. Ctortozariu (Uri-a.) 14.)

ÉRTESEM
a nagyérdemű vásárló közönséget, hogy **PÁRISI ÉS LONDONI** bevásárlási utamról visszaérkeztem és a **legújabb őszi és téli** divatújtonságokat beszereztem.

Külön osztály szőnyegek, függönyök, garnitúrák és butorkelmékben.

SZABÓ JENŐ
CLUJ-KOLOZSVAR.

Külön osztály szőnyegek, függönyök, garnitúrák és butorkelmékben.

MUL
yárbán
és disztárgy ezen
van újlatva.
omság!
jobb ékszerület-
vizonteladónak:
UL
r. Cluj,
ga 11/A
nyelme: „Tasómal”
ök
tanítók
ABC. Kapható
lyában — Cluj
lej
MA hajszep
s, korpázás
zere.
setben a fejbőr
vissza, mely
arázatát, hogy
niányos. A fel-
m pikkelyszerű
olja a haj tiszto-
íveztető csővét,
sorvadására il-
hatása abban
összetételénél
ajfaggyu felol-
ám elszarusor-
va és ajánlja.
den gyógyszer-
1/2 literes üveg
g ára 160 lei.
ellékelve.
összeget posta-
wislethez.
ET:
SZERTÁR,
m lancu.

HIREK

Az Új Kelet az egyetemes erdélyi és bánátság zsidóság napilapja.

Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő.
Felelős szerkesztő: Jámbor Ferenc.
Az Új Kelet cikkeinek utánnymását csak írásra megjelöléssel engedjük meg.

Bukaresti magyar követté Magyary Géza követségi tanácsost nevezik ki. Bukarestből jelentik: Megbizható kormánykörökből jelentik, hogy a magyar kormány megkérte az akadémia-t Magyary Géza jelenlegi párti követségi tanácsosnak bukaresti követté való kinevezéséhez. Egy budapesti távirat szintén tudomásul veszi a Bukarestből jelentett hírt, de még nem erősíti meg, mert a külügyminiszteri-umban egyelőre diszkreციót őriznek meg a kinevezendő bukaresti követ személyére vonatkozólag.

Csehszlovákia legnagyobb szénbányavidékén sztrájkolnak a bányászok. Prágából jelentik: A kladnói bányakerület munkássága elhatározta, hogy a bányatulajdonosok javaslatait a bérkérdésre vonatkozólag nem fogadják el és azonnal sztrájkba lép. Ezt a határozatot már tegnap végre is hajtották. A bányakerület valamennyi nagyobb bányájában teljesen szünetel a munka.

Kommunista mozgalmak Bulgáriában. Szófiából jelentik: Szilvenben a rendőrség rajtaütött egy kommunista gyűlésen és 40 kommunistát letartóztatta. A titkos gyűlést egy Iskov nevű bécsi bolgár hírlapíró hívta össze, aki titokban visszatért hamis utlevéllel. A kommunista mozgalom élén egy Sztoljanov nevű bolgár áll, aki 15 évi börtönrre volt ítélve, de büntetésének egy részét kitérítette és feltételese szabadlábra helyezték.

Vegye meg és meggyógyodik a Dr. Noseda szarpatarú és Elye has szarpatarú és Elye

Eljegyzés. Engel Imre, a Révész Béla cég zeneműosztályának vezetője eljegyezte Kacz Lajos hitközségi tanyító leányát, Manvit Marosvásárhelyen.

Bankok, biztosítótársaságok és gyárvezetők figyelmeztetnek felhívják arra, hogy elsősorban a munkaadók várnak nálunk elkövetésre. Igényléseikkel forduljanak bizalommal ingyenes állásajánlatokhoz, másfelől, hogy mentül közvetlenebbül érintkezessék azokkal és így különösen a vasúti közlekedés munkáját gyorsabb és célszerűbbé tehesse. Ennek megfelelően a vezérigazgatóság megteremtette az előkészületeket arra, hogy úgy a bukaresti igazgatóságot, mint a kerületi felügyelőségeket és igazgatóságokat fölvevő és leadó rádiókészülékekkel szereljük föl. Erdélyben az eddigi tervek szerint Kolozsváron, Brassóban, Aradon és Szatmáron lesz a CFR-nek ilyen rádióállomása.

A vasúti gócpontokkal rádió utján fog érintkezni Bukarest. Bukarestből jelentik: A vasút vezérigazgatósága elhatározta, hogy a bukaresti vezérigazgatóság és a kerületi igazgatóságok között rádióösszeköttetést létesít, hogy egyfelől minél gyorsabban tudja rendelkezéseit eljuttatni a távoli hivatalokhoz, másfelől, hogy mentül közvetlenebbül érintkezessék azokkal és így különösen a vasúti közlekedés munkáját gyorsabb és célszerűbbé tehesse. Ennek megfelelően a vezérigazgatóság megteremtette az előkészületeket arra, hogy úgy a bukaresti igazgatóságot, mint a kerületi felügyelőségeket és igazgatóságokat fölvevő és leadó rádiókészülékekkel szereljük föl. Erdélyben az eddigi tervek szerint Kolozsváron, Brassóban, Aradon és Szatmáron lesz a CFR-nek ilyen rádióállomása.

Külföldi tanulmányutamról hazaérkeztem. A legújabb párisi és bécsi módok műtermében bármikor megtekinthetők. Blum Zsigmondné, a "Heli-con" iparművészeti műterem tulajdonosnője. Oradea, Str. Rimanóczy 4. 1. emelet.

Szabadlábra helyezik a petróleumpanama képviselő-vádlottait

A kormány el akarja kerülni a képviselők mentelmi jogának felfüggesztése körül vita kellemetlenségét

(BUCURESTI-BUKAREST, okt. 2. Az Új Kelet tud.) A lapozó irésülése szerint Tolea és Trimescu-Căndesti képviselőket a legközelebbi napokban id. t. éven szabadlábra helyezik a bíróság, mert a rájuk vonatkozó vizsgálat már befejezést nyert. A két képviselő így a parlament megnyitása után megjelentek a kamrában, anélkül, hogy mentelmi joguk felfüggesztése szükséges lenne.

Duca belügyminiszter ma hosszabb beszélgetést folytatott Willenski dr.-ral a cionizmusról

(Bucuresti-Bukarest, okt. 2. Az Új Kelet tudósítójától.) Megírta már az Új Kelet, hogy dr. Jehuda Willenski, aki a cionista világmozgalom egyik legaktívabb és legmarkánsabb egyénisége, Romániába érkezett azzal a speciális misszióval, hogy a nemsokára Erdélyben meginduló nagyszabású Keren Hajjesszód kampány élére álljon. Willenski dr. jelenleg Bukarestben tartózkodik, ahol ma audiencián jelent meg Duca belügyminiszterrel, aki különös súlyt fektet arra, hogy a cionista mozgalom újabb fázisáról időről-időre tájékozódjék.

Duca belügyminiszter, akinek még külügyminiszter korában alkalm volt közelebbi kontaktushoz kerülni a cionista világmozgalommal és annak vezérével, lekötő udvariassággal fogadta Wil-

lenski dokort, akivel órákon át igen barátságosan beszélgetett el a palesztinai helyzetről és a cionista élet eseményeiről. A belügyminiszter már több ízben nyilatkozott az elragadtatás hangjában a zsidó reneszánszról és az ország újjáépítése körül kifejtett hőroszi munkáról. Duca miniszter most dr. Willenskiel való beszélgetésének alkalmát újból felhasználta arra, hogy a palesztinai újjáépítő munka és általában a cionista mozgalommal szemben is mély szimpátiáját kifejezésre juttassa. Ennek tanujelképpen a legmesszebbmenő támogatást ígérte Willenski dr. missziójának és máris intézkedett, hogy az illetékes hatóságok semmi akadályt se gördítsenek az erdélyi kampány elé.

Halálozás. Hétfőn, október 1-én hosszas szenvedés után Kolozsváron meghalt Weinberger Max huszonhat éves korában. A megboldogult már fiatal diák korában élénk részt vett a cionista mozgalomban és a beszercei zsidó ifjak cionista egyesületének elnöke volt. A legutóbbi időkig egyik legagilisabb és legszimpatikusabb egyénisége volt a beszercei zsidó közéletnek. Dr. Weinberger Manó és dr. Weinberger Zsigmond kolozsvári orvosok testvérüket gyászolják a megboldogultban, akit kedden délután két órakor temették nagy részvét mellett az ortodox zsidó temetőben.

Megjelent a XV. cionista világgongresszus jegyzőkönyve. Korábban, mint a háború utáni többi kongresszusok után, jelent meg ezuttal a legutóbbi cionista kongresszus jegyzőkönyve. Hogy ez lehetségessé vált, az egyeből okok mellett főleg annak tudható be, hogy a kongresszusi beszédek kéziratát már a kongresszus tartama alatt bemutatják a szónokoknak és az előadókna korrekúra végett, úgyhogy az egész anyag készen állott már röviddel a kongresszus befejezése után. A néhány hónappal ezelőtt megjelent jegyzőkönyv több mint 550 oldalt megtöltő tekintélyes könyvkötet formájában hagyta el a sajtót. Külső formája megfelel az előző köteteknek a XII. kongresszus óta. Tartalmilag azonban a XV. kongresszus jegyzőkönyve értékes anyaggal gazdagodott: a kongresszus tárgyalásainak hűséges gyors írói jegyzetek alapján készült reprodukálása mellett megtalálhatók ebben a kötetben az elfogadott határozatok, egy a kongresszuson fölmerült kérdéseket feltüntető regiszter, az anyag osztályozása és különböző táblázatok, amelyek egy cionista kongresszus léte-méről szemléltető képet nyújtanak. Ezen táblázatokból és összeállításokból főleg azokat kell kiemelni, amelyek összehasonlító adataival felvilágosítást nyújtanak arra nézve, hogy miként terjedt a cionista szervezet az egyes országokban a legutóbbi nyolc évben. Nem kevésbé érdekesek a kongresszus egyes bizottságának összetételére vonatkozó kimutatások és azok az adatok, amelyek a technikai apparátust ismertetik, amelynek segítségével egy cionista kongresszust megszerveznek. Ha már most figyelembe vesszük, hogy egy ilyen kon-

gresszus referátumaiban, felszólalásaiban és vitáiban a cionista mozgalomban ható erők tükröződnek vissza megállapítható, hogy a kongresszusi jegyzőkönyvnek olvasása mindenki számára, akit a pro Palesztina mozgalom érdekel, legmelegebben ajánlható. A terjedelmes és előkelő izléssel előállított könyv megrendelhető az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség központi irodájában. (Cluj, Str. Baron L. Pop 10), 290 lej előzetes bekioldése mellett.

Elhalt mérnökök diplomájával csalt egy budapesti rajzoló. Budapestről jelentik: A budapesti csendőrség letartóztatta Csomzandlak József állatlagos építész, aki elhalt mérnökök okleveléről másolatot kért a műegyetemen. Egyik ilyen diplomára a saját nevét hamisította rá és ilymódon fel akarta vettetni magát a mérnöki kamarába. A csalás azonban felfedezték és Csomzandlakot letartóztatták. Megállapították, hogy 1918-ban építészeti rajzoló volt a városnál, de később elbocsátották. A rajzoló ekkor építészeti irodát nyitott és több házat épített. Lakásán egész okmányhamisító irodát találtak. Az a gyanus, hogy a család többeknek adott hamis mérnöki oklevelet. Két embert őrizetbe vettek.

Vita a nyerskoszt előnye fölött. Amsterdamban most fejeződött be egy nemzetközi kongresszus, amelyet az emésztési és anyagcsere betegségek leküzdésére alakult társaság hívott egybe. A kongresszus programja felölelte többek között a nyerskoszt jelentőségét is. A nyerskoszt mozgalma-ról Stepp boroszlói professzor tartott előadást, aki kifejtette, hogy a nyerskosztosok mozgalma visszavezethető arra a reakcióra, amit a denaturált élelem túlságos elterjedése okozott. Igaz hogy a primitív ember rá volt utalva a nyerskosztra, az emberiség története azonban ezt egy kezdetleges fejlődési stádiumának ismeri. Az ember emésztő csatornáit felépítésüknek fogva nincsenek berendezkedve a nyers élelemre. A Középeurópa számára fontos élelmiszerek közül a kenyérmagvak és a burgonya nyersen egyáltalán nem élvezhető. Ahánlya azonban, hogy naponta paradicsom, gyümölcs, vagy saláta formájában föl-felüljen élelem mindenki nyerskoszttal. Mint népelelmezés, szerinte a nyerskoszt nem jöhet tekintetbe, nemcsak azért, mert nem lehet kellőképpen kihasználni, hanem egészségügyi okokból sem. A nyerskosztot ugyanis nagyon alaposan meg kell tisztítani, mert ennek hiányában a koszt sok veszedelmes fertőzésnek, stb. lehet a forrása. Elismeri azonban, hogy a nyerskoszt élvezete elősegíti a rázást, fölöllegessé teszi a kószó élvezetét, vitamint vezet a szervezetbe, elhárítja a székrekedést és megtakarítja az éves közben való írást, ami nem tartozik a legegészségesebb dolgok közé. Ajánlja hogy a nyerskosztosok tapasztalataikat közöljék azokkal a klinikai orvosokkal, akik az emésztés tanulmányozásával foglalkoznak.

Román püspökök körúljá Jugoszláviában. Versecről jelentik: A múlt évben megkötött jugoszláv-román konvenció értelmében Leticus Georgije kikindai görögkeleti szerb püspök meglátogatta a Romániában fekvő szerb falvak plébániáit. Most dr. Badescu J. Traján karánsebesi és dr. Toma Gligoria aradi román püspökök viszonzják a látogatást és október első napjaiban felkeresik a Jugoszláviában lévő román plébániákat, ugyanakkor kánonjogi vizsgálat is tartanak. Dr. Badescu Traján már meg is érkezett Versecre. Dr. Toma Gligoria a felsőbánati hét községet látogatja meg. Dr. Badescu Angusa karánsebesi, dr. Tomát Cortescu orsovai főesperes kíséri útjára. A vizsgálatok befejezése végével Versecen nagy egyházi gyűlés lesz amelyen a bánati román lelkészek kivül sok világi vendég is részt fog venni. Különösen Temesvárról jelentették sokan részvételüket.

Október
nevezetes dátum, mert akkor lesz a Magánalkalmazottak nagyszikrá szüreti ténemulatsága.
Kezdete este 9 órakor a KAC klub 6. sz. termében, Farkas-u. 7. sz.
Kérjen meghívót

Tizenötmillió frankot sikkasztott egy bankigazgató. Brüsszelből jelentik: A Kongóbank egyik igazgatója, Mees mérnök tizenötmillió frankot sikkasztott a bank kárára. A bank elnökségének feljelentésére letartóztatták az igazgatót, aki bevallotta, hogy a pénzét előbb elspekulálta, majd a néhány ezer frankkal, ami megmaradt, az osztracsi kaszinóban próbált szerencsét. Egy ideig nyereséggel játszott, később azonban utolsó frankját is elvesztette. Mees bankigazgatót az ügyészségre kísérték.

A Magyar Szinház...
Szerda: 3 1/2 óra, 5 óra, 7 óra
dort emb...
filmje B...
repló Emil...
5 1/2-ór: 3...
40, 30, 20...
Csütörtök: 3 1/2 óra
sodort E...
mount film...
mekműve...
alakítása...
30, 20, 10...
30, 20 lej...
Péntek: 3 1/2 óra, 5 óra
dort Emb...
don, Páris...
Ira Biró L...
nings. Hel...
20, 10 lej...
20 lej...
Szombat: 3 1/2 óra
dort Emb...
kor: 30, 20...
40, 30, 20...
Vasárnap d. e.
kacagató...
árak: 15, 10...
Vasárnap d. u.
Elsodort...
kor: 30, 2...
kor: 40, 3...
Jegyek délelő

Diván
az Új és...
érkeztek és...
Király
könyvkereskedés

MA VA
Az Elsodort...
gyar Szinház...
dote: 3 óra, 3 1/2 óra, 5 óra
neg...
Ma délután...
kig népvándor...
ház felé. Ma...
legnagyobb film...
embert ezt az...
mely egyszerű...
den eddigi film...
az Elsodort en...
a főszerepet. E...
fog nézni agg...
szegényember...
ges és beteg. A...
ennek a filmnél...
ni. S aki meg...
szinházból, ho...
dát még nem lá...
Külön és har...
a közönség figy...
numentális film...
Két órát vesz...
nás) s így az...
sai alkalmával...
előadása kezdő...
sodik előadás...
med 6 órakor...
dődik pont fél...
adása kezdődik...
órákor.
Az igazgató...
Kit arra, hogy...
berenyi pontos...
az előadások s...
előtt foglalja el...
itt jelenti be a...
egyik előadás...
radni nem lehe...
nél a szinházba...
zott helyek ma...
Az «Edison-f...
szolga királynő...
történelmi drám...
sei Egyiptomba...
res-tengeren át...
romorás előad...
Mária és Bereg

Színház - Művészet

A Magyar Színház műsora:

Szerda: 3 1/2, 5 1/2, 7 1/2, 9 1/2-kor: Elsdort ember. Minden idők legszebb filmje. Bíró Lajos scénáriuma. Főszereplő Emil Jannings. Helyárak: 3 1/2, 5 1/2-kor: 30, 20, 10 lei. 7 1/2, 9 1/2-kor: 40, 30, 20 lei.

Csütörtök: 3 1/2, 5 1/2, 7 1/2, 9 1/2-kor: Elsdort ember. (Az amerikai Paramount filmgyár felülmúlhatatlan remekműve. Emil Jannings ragyogó alakítása. Helyárak: 3 1/2, 5 1/2-kor: 30, 20, 10 lei. 7 1/2, 9 1/2-kor: 40, 30, 20 lei).

Péntek: 3 1/2, 5 1/2, 7 1/2, 9 1/2-kor: Elsdort ember. (New York, London, Páris, Budapesti film-szenzációja. Írta Bíró Lajos. Főszereplő Emil Jannings. Helyárak: 3 1/2, 5 1/2-kor: 30, 20, 10 lei. 7 1/2, 9 1/2-kor: 40, 30, 20 lei).

Szombat: 3 1/2, 5 1/2, 7 1/2, 9 1/2-kor: Elsdort ember. Helyárak: 3 1/2, 5 1/2-kor: 30, 20, 10 lei. 7 1/2, 9 1/2-kor: 40, 30, 20 lei.

Vasárnap d. e. 11 órákor: Szenzációs kacagató Matiné-műsor. Helyárak: 15, 10 lei.

Vasárnap d. u. 3 1/2, 5 1/2, 7 1/2, 9 1/2-kor: Elsdort ember. Helyárak: 3 1/2, 5 1/2-kor: 30, 20, 10 lei. 7 1/2, 9 1/2-kor: 40, 30, 20 lei.

Jegyek délelőtt 9 órától 1 óráig válthatók.

Divatlapok az őszi és téli szezonra megérkeztek és olcsón kaphatók Király János könyvkereskedésében, Fő tér 15. Cluj (E. Izbánka épület)

MA VAN A NAGY NÁP

Az Elsdort ember bemutatása a Magyar Színházban. — Előadások kezdete: 3 óra, 4 óra, fél 8 óra, háromnegyed 10 óra!

Ma délután 3 órától a késő éjjeli órákig népvándorlás lesz a Magyar Színház felé. Ma mutatják be minden idők legnagyobb filmalkotását, az Elsdort embert ezt az óriási remekművet, a mely egyszerre elhomályosított minden eddigi filmsikert. Bíró Lajos írta az Elsdort embert s Jannings játssza a főszerepet. Ez az a film, amit meg fog nézni agg és fiatal, földhözragadt szegényember és milliósos, egészséges és beteg. Aki soha nem járt moziba annak a filmnek a kedvéért el fog menni. S aki megnézte, azzal fog kijönni a színházból, hogy ennél nagyobb csodát még nem látott.

Külön és hangsúlyozottan hívjuk fel a közönség figyelmét arra, hogy a monumentális film levetítése több mint két órát vesz igénybe (8 óriási felvétel) s így az Elsdort ember előadásai alkalmával a kezdés ideje az első előadás kezdődik pont 3 órakor. Második előadása kezdődik pont egy órakor, harmadik előadása kezdődik pont fél 8 órakor. Negyedik előadása kezdődik pont háromnegyed 10 órakor.

Az igazgatóság figyelmeztet mindenkit arra, hogy a fentlelt időkben bizonyos fontossággal fognak kezdődni az előadások s így mindenki a kezdés előtt foglalja el a helyét! Ugyancsak itt jelenti be az igazgatóság, hogy egyik előadásról a másikra visszamaradni nem lehet, miután ennél a filmnél a színházban is szokásos számított helyek maradnak érvényben.

Az «Edison-filmszínházban» A rab-szolga királynő monumentális zsidó történelmi dráma. A zsidók szenvedései Egyiptomban Kivonulásuk a Vörös-tengeren át, Canaan földjére. Háromórás előadás Főszereplő Korda Mária és Beregi Oszkár.

Könyvjegyzék

az Uj Kelet könyvosztályában kapható könyvekről

Table listing books and prices: Mauriac: A méregkeverő 230; Zola: A pénz 289; Ambrus Zoltán: Midás király I-II. 306; Ostenso: Szállnak a vadludak 265; Thomas Mann: A Buddenbrook ház (Két kötet) 476; Galsworthy: A fehér majom 238; Bonsel: Tündérvilág (Hím-melvsvoik) 153; Tolstoj: Karenina Anna (Két kötet) 384; Emil Ludwig: Az ember fia (Krisztus élete) 272; Ruyard Kipling: A kialudt fény 146; Naulahka 146; L. Kessel: A véres pusztá 122; Bourget: A parkettáncos 130.

Legújabb Wells-könyvek: A püspök lelke 190; Mr. Polly lázadása 81; Britling 102; Emberek — életek — szerelmek: Híres emberek életének regényei 238; Paleologue: Cavour 238; Szini Gyula: Jókai (A legnagyobb magyar író életének izgalmas regénye) 204; Marius Audre: Kolombusz Kristóf igaz kalandja 192; Rataei Sabatini: Borgia Caesar élete I-II. (A méregkeverő, orgyilkos, vértörő) Borgiai valódi története (Két kötet) 408; Maurois: Disraeli élete 272; M. Hary: Kleopatra szerelmi élete 136; Murat hercegné: Nagy Katalin cárnő szerelmi élete 128; Paleologue: II. Sándor cár tragikus regénye 128; Szaszánov: Végzetes évek 408.

Sas Ede: Desdemona leánya 55; Moly Tamás: Szegedi Emma színésznő 55; Karneval 80; Berend Miklósné: Lükterő talaj (Két kötet) 476; Ambrus Zoltán: Berzsenyi dinasztiá (Ambrus legújabb műve) 170; Medvecky Bella: Amor (A híres operaénekesnő szenzációkkal teljes regénye) 255; Vándor Iván: Sólomház 217; Pekár Gyula: Az ezüsthomlok vándor 119; Lőrinczi György: A boldogság császára 119; Sásdi Sándor: Vadludak 136; Darnay: Bujdosó gyöngyosor (A balatoni és bakonyi várak regénye) 204.

Edgar Wallace világhírű detektív-regényei: A vörös kör 136; A zöld Yász 204; A Polyanté titka 136; A ütökzabos banda 190; Opera-ismertető: A legújabb és legtekélyesebb operavezető és zenei utmutató; Mozart: Figaro lakodalma 68; Bizet: Carmen 34; Erkel: Bánk bán 34; Puccini: Turandot 34; Wagner: Lohengrin 34; Schidloff: Az érvényesülés művészete 90; A jó házi konyha 22; Déry Tibor: Énekelnek és meghalnak 102.

Földi Mihály: Csábító 272; Rosenákné B. Blanka: Házasság 190; Gárdonyi Géza: Abel és Eszter 136; Hosszuhaju veszedelm I-II 340; Kiki a párjával 136; Kosáryné Réz Lola: A pápaszem 68; Andai Ernő: Soha ilyen tavaszt 136; Kiszely Gyula: Csaréházasság 136; Szöllösi Zsigmond: A férfi szerelme 55; Arlen: A zöld kalap 136; Paul Moraud: 50% szerelem 81; Lesage: A sánta ördög 136; Waipole: Jeremias (Egy 8 éves fiu regénye) 136; Ferri Pisani: Szerelmem Amerikában 163; Hough E.: Mary Warren csodálatos története 102; Br. Orcy Emma: Az összekusátos fonat 136; Ludwig Wolf: A játékos 204; Courths Mahler: A büszke halálás 102; A gyöngyosor 122; Báró vagy, szeretlek 25; Csáth Kálmán: A hátrasságok az égvén köztetek 25; Rosny: Fekete ország 25; Axenham: Barbara boldogsága 25; Thurston E.: Charmeuse 102; A. Neumann: A sátán (2 kötet) 292; Lehne: Kié vagyok 60; A grófné szerelme 60; Werner: Dacos szerelem 60; Adlersfeld - Ballestrem: Régi történet 60; Hutchinson: Az asszony, aki pénzt keres 230; Dekobra: Leányszoktetés 55.

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelb. Rt. GLUJ, PIATA UNIRII 7. szám

Értékjei: Des, Dicsősémtarton, Gyulafehérvár, Marosvásárhely és Nagyváradon. Saját tőkéje 85 millió lej. Affiliált intézetek: Tordaaranyos Vármegyei Takarékpénztár r.-t. Tordán, Alsófehérvármegyei Gazdasági Bank és Takarékpénztár r.-t. Nagyenyed, Udvarhelymegyei Takarékpénztár r.-t. Székelyudvarhelyen és Sz.-Keresztúron, Szászrégenyvidéki Takarékpénztár r.-t. Szászrégenben és népbank r.-t. B.-hunyadon. Mindenbankügyletet legelőnyösebben végez. Engedélyezett devizahely. Arurak árai a vasut mellett. Betéteket elfogad.

kályhával fűt ma már a „Makk-ász” is. Ha jó kályhát akar, szerezze be már is. 10 kg. téval fűt egy 80 m² szobát 24 órán át. Leggazdaságosabb. Leghigiénikusabb. Világ-szabadalom. Tartóssága örökös! 10 évi garancia! ARLAPOT KÉSZSÉGGEL KÜLD: Szántó Dezső és Fia Oradea, Str. Marasesti 8. Telefon 4-91. Városi iroda: Str. Avram Iancu 8. Acéllemez-redőnyök. Esslingeni faredőnyök. Vasszerkezeti cikkek. Kolozsvári vezérképviselőt Babos & Co vasteresk.

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 5 lej. Álláskeresőknek 30 szavalek kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelleg levelet csak egy továbbítunk, ha portó bélyeg mellékelve van. Eljegyzési hírek díja 250 lej, előfizetőknek 150 lej.

Gyárhelyiség, világos, esetleg kétszobos lakással, műhelynek is kiadó. Calea Victoriei 99. sz. 1160. Keresek két szobás, tündözobas modern lakást azonnalra vagy novemberre. Preu Lajos iskolaigazgató, Calea Regele Ferdinand 52. 1161.

Heber (הנריק) és német tanulókat adni megyek hazhoz. Szives érdeklődés „Jegytelen” díjra a kiadóba. Izr. leányt vagy asszonyt keresek, ki főzni tud. Cim: Goldstein D. — Albest, Länga Sighisoara. 1156.

Gyermekkosci és játékaru gyár azonnal szállít a legolcsóbban gyermekkosci, gyermekbiciklit és játékokat. Matta Iános Oradea, Str. Anonima No. 1144.

Két szobás konyhás lakást keresek a belvárosban november 1-re vagy 1938 május 1-re. Leveleket „Pontos fizető” jellegre a kiadó továbbít. Fialat izr. árva lány emenne urí családhoz gyermek mellé. Cim: Lázár Margit, Oradea Str. D. Cantemir 62. 11151.

Iskolás vagy hivatalnoklányokat teljes ellátásra felvesz izr. család, zongora és fűrdőszoba használattal Székelyné Wesse-lényi-u. 22. emelet.

Elsőrendű könyvkiadó szakmunkásokat keres. Cartea Româneasca, Str. Dorobantilor 14-16. Egy vagy két iskolásfiú, vagy leány teljes ellátást kaphat intelligens zsidó uricsaládnál. Katz, Bras-sai-u. 10. Szép butorozott szoba az állomás közelében, intelligens izraelita fiúnak azonnal kiadó. Cim a kiadóban.

Bécsbe és Csehszlovákiaba utazom október közepén. Mindennemű megbízást rendkívül olcsón vállallok. Referenciákkal az Uj Kelet szerkesztősége szolgál. Megkereséseket „Bécs” jellegre a kiadóba.

Mégis csak legjobb a késnélküli

„Ideal”

borotválópor mely az ország területén legteljén higiénia szempontból a legjobban elismert borotváló szer, az arcot nem irritálja, kellemes hatást hagy utána. Csak az „Ideal” ártalmatlan utazótoktól. Csak az „Ideal” felírású a valódi. — Mindenütt kapható. Egyedüli készítője.

Reszling József

forrás Cluj, Cal. Reg. Ferd. 30. Finom borotváló szappan 11-es csomag 60 lejért kapható. Vizonteladóknek árkedvezmény.

Hismasters gramofon

Marosvásárhelyen, Róvész Ernő

A HANGOK SZIGETE

Írta: ROBERT LOUIS STEVENSON.

A sziget a nevet egy csoda következtében kapta, mert — ahogy mondták — partjait mindenfelé láthatatlan ördögök lakják. Nappal és éjszaka állandóan hallatszók, amint idegen nyelven beszélnek egymás között, nappal és éjszaka apró tüzek lobbantak fel a partokon, hogy tüstént kioldjanak s mindezen dolgoknak az okát nem tudta egy ember sem megfejtetni. Keola megkérdezte az embereket, hogy a másik szigeten, ahol eredetileg laknak, ott is történnek-e ilyesmit? s azok úgy válaszoltak, hogy sem ott, sem másutt a száz szigeteken, melyek körös-körül a tengerben fekszenek, nem fordul ilyesmi elő, mert ez csak a Hangok szigetén tapasztalható. Az emberek elmesélték még ezenkívül, hogy ezek a tüzek és ezek a hangok mindig csak a sziget tenger felé eső oldalán, az erdő szegélyén figyelhetők meg, pedig ezer és ezer évig lakhatott itt az ember anélkül, hogy valaki megzavarta volna. Egyetlen egyszer megtörtént, hogy egy törzsfőnök dártdíjait a hangok közé hajtotta és még ugyanazon éjszaka egy kókuszpálna rászakadt és meghalt.

Keola esendben, nagyon sokat elgondolkodott. Látta, hogy minden rendben volna, ha a törzs az anyaszigetre visszatér és hogy vele sem történne semmi, ha itt marad; ám el volt határozva arra, hogy a dolgot, ha lehetséges, rendbe hozza. Így mesélte el azután a legfőbb törzsfőnöknek, hogy egy alkalommal egy szigeten volt, amelyet hasonló veszedelem látogatott meg s hogy a nap talált eszközt arra, hogy a veszedelemtől megszabaduljon.

— Az ottani bokrokban — mondta Keola — nőtt egy bizonyos fa és az ördögök, amint mondták, odajöttek, hogy faleveleket gyűjtsenek. Ennek következtében a nép kivágta a fát, ahol csak ebből található volt egy, és az ördögök nem jöttek többet vissza.

Természetesen megkérdezték tőle, hogy melyik az a veszedelmes fa. S Keola megmutatta nekik azt, amelynek leveleit Kalamake égette. A törzsfőnökök meglehetősen nehezen hitték el, amit Keola mondott, a gondolat azonban mégis nyugtalanította őket. Éjszakaról-éjszákára szóvá tették az ügyet tanácskozás közben, a fő-törzsfőnök azonban, jóllehet vitáz ember volt, tartott a dologtól...

S bár a fák kiirtását rövidesen nem tudta Keola elérni, mégis meglehetősen meg volt elégedve s elkezdett könnyebben élni és örömet lelteni a napokban. Többek közt barátságosabb lett a feleségéhez, úgy, hogy a leány kezdte szeretni. Egyik nap a kunyhóban feleségét sirva találta a padlón.

— Mi az? — kérdezte Keola. Mi bajod?

A leány azt felelte, hogy semmi. Ejjel azonban felkeltette az asszony. A lámpa nagyon halványan égett, de emellett a világítás mellett is látta, hogy felesége szenved.

— Keola! — mondotta a leány — tedd a füledet a számba, hogy arra suitogjam, mert senkinek sem szabad hallani. Két nappal előbb, mielőtt elkezdi felszerelni a hajókat, menj ki a tengerpartra és fekdüdj a sűrűbe. Előzőleg ketten, te meg én, ki fogjuk keresni a helyet és élelmisszert fogunk ott elrejtetni s éjszakánként érekelve haladok el a rejtett hely előtt. hallasz engem, akkor megtudod, hogy elhagyjuk a szigetet s akkor ismét biz-Ha pedig az az éjszaka jön, amikor nem társaságban lehetés.

Keola lelke szinte elhalt ezekre a szavakra.

— Mit jelent ez? — kiáltott fel. Nem éretek ördögök között! Nem akarom, hogy itt hagyjanak a szigeten. Meghalok a vágytól, hogy elkerüljek innen.

— Te nem hagyod el élve sohasem, szegény Keolám — mondta a leány — mert hogy bevalljam neked az igazságot, az én törzstestvéreim emberevők, ezt azonban titokban tartják. És annak az oka, amiért féged akkor akarunk megölni, mielőtt elutazunk, tulajdonképpen az, hogy szigetünket hajók látogatják meg s ezeket

aki a franciák részére eszközöl itt bevásárlásokat. Még csak öt várják be és azután végeznek veled. Ah, szegény Keolám, be szeretnék megmenteni, mert nagyon szeretlek és odavinni, ahol ez a kereskedő lakik, mert ez Papeete kivételével a legszebb hely a Déli tengerben.

Igy történt, hogy Keola, a négy világ-tenger legbejártabb embere lett. Már sokszor hallott a déli szigetek embereiről beszélni s valahányszor hallott ezekről, mindig rémület töltötte el s most az emberevők ime jelenkeztek. Az utazótól ezenkívül sokat hallott az emberevők szokásairól, mint például arról, ha szándékuk van valakit felfalni, előbb az illetőt babusgatják és úgy bánnak vele, mint az anyát a kedvenceikkel. S már látta, hogy vele is ez fog megisméltődni s hogy tulajdonképpen ez az oka, amiért házat építtetek neki és asszonyt adnak hozzá és felmentették a munka alól s ez az oka annak is, amiért az öreg törzsfőnökök úgy érintkeztek vele, mint egy számbajövő személyiséggel. Ilyen gyötrelmes gondolatokkal feküdt ágyában és átkozta sorsát s a husa szinte ráfagyott a csontjaira.

A következő napon a törzs tagjai nagyon udvariasak voltak hozzá. Mindannyian ügyes szónokok voltak; csodálatos költeményeket csináltak; tréfáltak az ékezesek alkalmával, úgy, hogy egy hittérítő bizonyára halálra kacagta volna magát. Keola csak nagyon keveset törődött ezekkel a tulajdonságaikkal. Most csak fehér fogait látta villogni s már ez a látvány is borzadállyal töltötte el s amint vége volt az étkezésnek, ott hagyta őket s mint egy halott húzódt meg egy bokorban.

A következő nap ugyanigy folyt le, most azonban a felesége követte.

— Keola! — mondotta az asszony — ha nem eszel, holnap megölnék és megcsúsznak, ezt egész egyszerűen meg kell mondanom neked. Egyes idősebb törzsfőnök máris zugolódik. Azt hiszik, hogy megbetegedtél és le fogsz soványodni.

Ezekre a szavakra felugrott és harag égette az arcát.

— Nem érdekel, hogy hogy fog végződni — mondotta. Jobbra-balra szakadék fölélt lebegtek. Miután meg kell halnom, úgy hagyj meghalnom a leggyorsabban; mert ha a legjobb esetben is az a sorsom, hogy felfaljanak, úgy inkább a szellemek, mint az emberek egyének meg. Isten vedel, mondta s ott hagyta az asszonyt, ahol épp volt és a tengerpart irányába eltávozott.

A tengerpart csupaszon feküdt a nap tüzeiben; sehohsem volt látható ember, a homokban azonban mégis lábnyomok voltak s bármilyen irányban ment Keola, mindenfelől hangok susogtak és beszéltek s tüzecek lobbantak fel és lobbantak ki. A világ minden nyelvén beszéltek azon a parton: franciául, hollandusul, oroszul; kinaiul, mindazon országok emberei itt voltak, amely országok valamit is tudtak a mágjáról és Keola füleibe susogtak. A part olyan erősen látogatott volt, mint egy vásár s ennek dacára nem lehetett még egy embert sem látni, utközben eltűntek előle a kagylók és egy ember se szedte fel őket. Azt hiszem, még maga az ördög is félt volna egyedül ilyen társaságban; Keola azonban most minden félelmen felül volt és kereste a halált. Ha a tüzek felparazsoltak, Keola rájuk rohant. Jobbra-balra testnélküli hangok hívták. Láthatatlan kezek homokot szórtak a lábokra, majd meg eltűntek, mielőtt Keola elkaphatta volna őket.

— Egész biztos, hogy Kalamake nincs itt — gondolta — különben már rég megjött volna!

Ezután az erdő szegélyén leült, mert fáradt volt s állát a kezeire támasztotta. Szeme előtt pedig folytatódott az egész. A part zsongott a hangoktól. A tüzek fellöveltek és aláhullottak. A kagylók eltűntek és megjelentek.

— Csendes nap volt, amidőn először jöttem ide — gondolta — a maival semmikép sem tudom összehasonlítani.

S feje megdagadt a millió és millió

dollár gondolatára, ugyanúgy, mint az emberek számainak és százainak gondolatára, akik itt a parton gyülekeztek és magasabban és gyorsabban, mint a sasok, a levegőbe emelkedtek.

— S ha arra gondolok, hogy az állami pénzverdéről való fecsegéseikkel hogy elbolondítottak — mondotta — és azzal, hogy az aranyat ott állítják elő, holott egész bizonyos, hogy a világ összes ujonnan vert pénze ezen a parton terem. Illetve itt szedik fel! Bezzeg, a következő alkalommal jobban fogom tudni a lelkét!

S végül, nem tudta hogyan és nem tudta, mikor, de mégis elaludt Keola és elfelejtette a szigetet és minden fájdalmát.

Másnap reggel korán, mielőtt a nap felkelt volna, heves lármára ébresztette fel. Tele félelemmel ébredt, mert azt hitte, hogy a törzs meglepte álmában, azonban nem ez történt, mert a parton a testnélküli hangok szálltak és kiáltoztak egymás felé s úgy tűnt, mintha mindannyian előtte lebegtek volna a part hosszában.

— Mi történik? — tűnődött Keola, s világos volt előtte, hogy valami rendkívüli dolog, mert sem a tüzek nem gyuladtak fel, sem a kagylók nem jelentek, hanem a testnélküli hangok szálltak és röpködtek a part hosszában és kergeltek egymást és kiáltoztak, majd pedig más hangok következtek, s e hangok színeiből azt következtette, hogy a varázsló módosított dühös.

— Nem én vagyok az, akire haragszanak — gondolta Keola, — mert továbbhaladtam mellettem.

S amint kutyák, vagy lovak a versenyen, vagy városi emberek a tűzvész alkalmával, amikor mindannyian egymáshoz csatlakoznak, ugyanigy történt most Keolával is; és ő sem tudta, mit tett, sem azt, hogy miért. Váratlanul azonban ő is futott a hangokkal.

A sziget egyik csucsán vágatott tovább és látta a sziget másik ormát, ahol a varázslók lucjai sűrű erdővé nőttek. Eről a pontról össze-vissza kiabáló emberek leirhatatlan lármája csapott fel s a zajból kiderült, hogy mindazok, akikkel együtt futott, az irányt ugyanannak a vidéknek vették. Még egy kicsit haladt előre és a hangzavarba fejszék csattogásának hangja keveredett. Ebben a pillanatban jutott eszébe, hogy a fő fő törzsfőnök végre kiadta a parancsot a fák kiirtására s hogy a törzs férfitagjai épen a fákat vagdoszák s hogy a hangok körös-körül a szigetről most mind összegyülekeztek, hogy a fáikat megvédelmezzék. Ekkor Keolát különös dolgok utáni vágyak nyugtázták le. Rohant tovább a hangokkal, keresztül a parton, elérte az erdő szegélyét és álmélkodva megállt. Ép egy fa volt leomlóban, egy másik meg megdőlt a csapás következtében. S ime ott állottak a törzs tagjai sűrűn egymás mellett, tolongva. Háttal hátnak vetve állottak és vér folyt a lábuk előtt. Mindannyiuknak az arcán borzalom ült és jajongó hangjuk, mint a sirályok csattogása, élesen hasogattak az égnek.

Látatok már valaha gyermeket, ha teljesen egyedül van és fakardjával ide-oda ugrál és az üres levegőre csapod? Teljesen így állottak az emberevők is, háttal hátnak vetve és lengteték a fejszéket és csapkodtak és kiáltoztak, s ime, nem volt ott senki, aki ellen harcoltak. Csak itt-ott látott Keola egy kéznélküli fejszét lengeni fejük fölé s újra meg újra elhullott előtte egy ember a törzsből, két részre vágva és össze-vissza hásva, amiát bőve hagyta el a lélek.

Egy kis ideig úgy nézte Keola ezt az iszonyatot, mint az, aki álmodik, azután őt is félelem töltötte el, olyan éles és iszonyatos félelem, mint a halál és a borzadály, hogy ilyesemben kell résztvennie. És ebben a pillanatban villámgyorsan fedezte fel Keola, hogy a törzs fő-fő törzsfőnöke rámutat és a nevént szólítja, mire a többiek hasonlóképp ránéztek s a szemük villámlottak, a fogak meg csattogtak.

— Már nagyon is rég vagyok itt, — gondolta Keola, — és futott tovább, ki az erdőből a part mentén, anélkül, hogy kérdezte volna: hová?

— Keola! — mondotta egy hang szorosán mellette az üres homokon.

— Lehua! Te vagy az? — kiáltott Keola, lélegzetével küszöve. De hiába fürkészett mindenfelé, mert a látszat szerint egyedül volt.

— Már láttalak egyszer tovahaladni — válaszolta a hang — te azonban nem akartál meghallani. Gyorsan! Gyűjtsd össze a faleveleket és a gyökereket, hogy megszabadulhassunk.

— A szőnyeggel vagy itt? — kérdezte Keola.

— Itt vagyok melletted — mondta Lehua. És Keola érezte, ahogy az asszony karjai átölelik. Gyorsan! Szedd össze a faleveleket és a gyökereket, mielőtt apám visszajön.

Keola rohant és a mágikus tüzelőanyagot összeszedte, Lehua pedig követte és rálépett a szőnyegre és meggyújtotta a tüzet. És az egész idő alatt, mialatt a tűz égett, Keola hallgatózva és remegve figyelt, mint szórják Lehua láthatatlan kezei a falevelet a tűzbe. Lehua meg gyorsan dobálta a faleveleket, s a lángok magasra szálltak és perzseltek Keola kezét. Keola azonban eloltotta a lélegzetével s az utolsó falevél is elégett s az utolsó láng is aláhanyattolt s ime Keola és Lehua ismét odahaza voltak a szobájukban.

Amint tehát Keola feleségét végre megláthatta, mérték nélküli öröm töltötte el. Mértéktelenül boldog volt, amiért ismét otthon lehetett és leülhetett egyszerű asztalához és még boldogabb volt, hogy ily szerencsésen kimenekült az emberevők karmai közül. Az egész ügy azonban nem volt olyan világos és Lehua és Keola egész éjszaka erről beszélgettek, Kalamake persze a szigeten maradt. Ha isten segítségével ott tartózkodik, akkor minden rendben lesz. Ha azonban elszabadul onnan és visszafér Molokaiába, akkor ez a nap nagyon szomorú nap lesz Lehua és Keola számára. Beszélgettek még Kalamake képességeiről meg arról, vajjon át tud-e gázolni a tengeren. Később megtudta Keola, hogy hol fekszik az a sziget s előkerestek egy létképet és tanulmányozták a távolságot és amennyire megállapíthatták, ez a távolság olyan nagy volt, amit egy öreg ember alig járhat meg. Mindazonáltal nem tűnt tanácsosnak, hogy az olyan boszorkánymesterrel szemben, mint aminő Kalamake, biztonságban érezzék magukat és végül is elhatározták, hogy egy fehér hittérítő-től tanácsot kérnek.

Igy történt, hogy Keola az elsőnek, akit az uton találkoztak, elmesélte az egészet. A hittérítő súlyos szemrehányásokkal illette Keolát, amiért második feleséget vett magához, ami azonban a többi dologtól, megesküdt rá, hogy az egészről nem tud kihámozni semmi értéket.

— Bárhogyan is legyen azonban — mondotta — ha azt hiszitek, hogy a tyúk-pénze joggal van szerzett pénz, úgy akkor az a tanácsom, hogy egy részét adjátok a belpoklosoknak, másik részét pedig a hittérítő alapnak. Ami pedig az a különös értelmetlenséget illeti, legjobban tesszitek, ha megtartjátok magatokat.

A hittérítő azonban kívül értesítette a honolulú rendőrséget, hogy annyira, amennyire megértheti, Kalamake és Keola pénzt hamisítottak és helyénvaló volna, ha szemmel tartaná őket.

Keola és Lehua megfogadták a tanácsot s nagyon sok dollárt adományoztak a belpoklosoknak és a hittérítő alapnak s kétségtelenül jónak kellett lennie a tanácsnak, mert attól a naptól kezdve egész máig egyetlenegy szót sem hallottak Kalamake felől. Hogy azonban Kalamake a fák körüli ütközésben esett-e el, vagy pedig még mindig a Hangok szigetén forratja hüvelykujját, ki tudná azt megmondani!?

(Vége).

A bolygó zsidó

Eugen Sue világhírű regénye két hatalmas kötetben — 400 le — kapható az Új Kelet könyvosztánban

KIADÓHIV
Str.
SZERKESZ
Ejledi
ELŐFIZET
Egész
Féléves
Negyed
Egy hó

IX évfoly

1928 O

* 568

Lloyd George

egyedül
Még a leg
hajják, hogy
fizikai elképze
nek is megva
jük, melyek
azokat, akik
tétos aktivitá
tullengő ind
illusztrálásá
tanulság áll
esete, akit pá
anyagilag le
John Simon
cselkedésével
is éppannyira
mint akár Ba
nak. Sir John
liberális párt
szerint — cső
lis pártnak s
pártnak, ugy

Lloyd George
denki összefo
Ez pedig oly
dulat, amely
meglepetéssze
kezi. Triviál
Georget elérte
meghatározás
Lloyd George
esupán cselke
erte utól. Lloy
a bünökért, a
szának voltak
a békészerződ
népek és egé
hogy nemsoka
pélcát a béke
nált neomilita
leme felett. L
jektív okai la
elone irányul
konzervatívok
párt arulással
sem lát benne
multságos ö
szédíteni ima
tudja közönsé

Annyi dicső
telenül szomor
médiának, a
Európa népei
lasztattak ki.
sebből, mintho
Lloyd George
cióinak. A k
valószínűleg es
az. Az egykori
angol liberális
bukását jelen
rüsiti és meg
közélet mai
visszahozza a
és vighek kü
lasztásokon. M
a nemsokára
tásokon a libe
törredékpárt ve
esélyek kizáró
munkaspárt k
Helyesebben: a
angol polgársá
fogja felvenni
ellen, hogy ezs
szociális megny
talan Európáb

Az amerikai
elérkezett arra
közmozdulattal